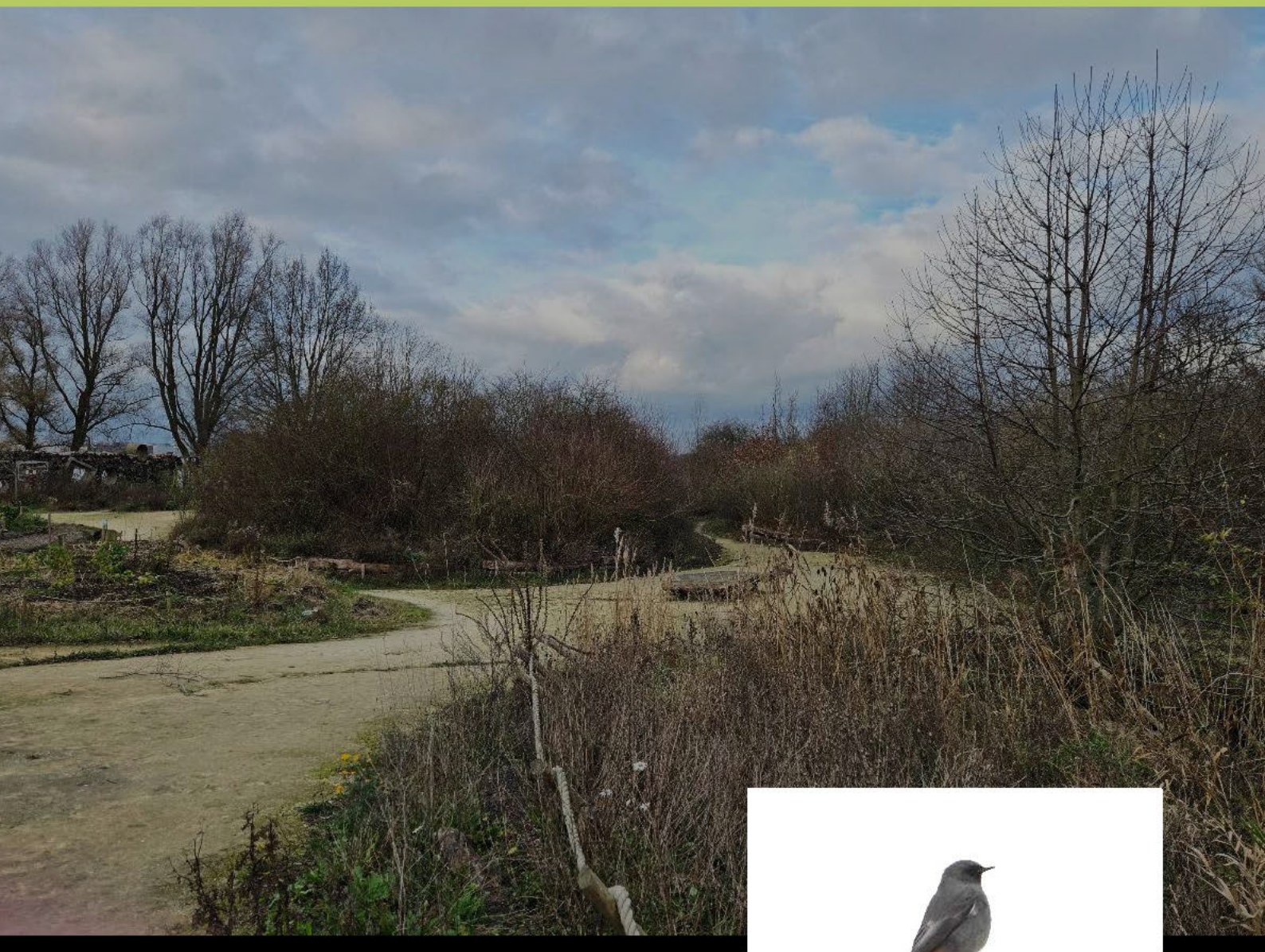
Hortusterrein te Almere

Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

QS2026-027

Hortusterrein te Almere

Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

[redacted]

2026

Opdrachtgever

Gemeente Almere

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport QS2026-027

Versie	Datum	Gecontroleerd door
V1	9 maart 2026	[redacted]

Titel:	Hortusterrein te Almere
Projectcode bureau	QS2026-027
Projectleiding:	[redacted]
Veldwerk en uitwerking:	[redacted]
Opdracht:	Gemeente Almere
Contactpersonen:	[redacted]
Akkoord voor uitgave:	[redacted]
Paraaf:	[redacted]

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

De bevindingen die zijn beschreven in onderliggende ecologische beoordeling worden over het algemeen gedurende een periode van drie jaar na de verschijningsdatum van dit rapport als geldend gezien, mits omstandigheden in het beschreven gebied niet te sterk zijn gewijzigd.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

NGB

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Heulweg 28
2288 GN Rijswijk

Hazenkoog 35-A
1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoud

1 Inleiding 7

1.1 Aanleiding voor het onderzoek 7
1.2 Doel van het onderzoek 7
1.3 Ligging van het plangebied 7
1.4 Werkzaamheden 8
1.5 Leeswijzer 9

2 Methode 11

2.1 Soorten 11
2.2 Gebieden 13

3 Aanwezige biotopen 14

4 Aanwezige beschermde soorten 19

4.1 Planten 19
4.2 Vissen 20
4.3 Amfibieën 20
4.4 Vogels 21
4.5 Grondgebonden zoogdieren 26
4.6 Vleermuizen 28
4.7 Overige fauna 32
4.8 Conclusie beschermde soorten 34

5 Effectbeoordeling en maatregelen 35

5.1 Planten 35
5.2 Amfibieën 35
5.3 Vogels 35
5.4 Grondgebonden zoogdieren 37
5.5 Vleermuizen 37
5.6 Overige fauna 39
Conclusie effectbeoordeling 40

6 Gebiedsbescherming en overige natuurwetgeving 43

6.1 Natura 2000 43
6.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN) 43
6.3 Houtopstanden 43
6.4 Overige relevante wetgeving 44

6.5 Conclusie gebiedsbeschermende en overige natuurwetgeving 45

7 Zorgplicht 46

7.1 Passende preventieve maatregelen 47
7.2 Passende ontwikkelings- en/of herstelmaatregelen 47

8 Conclusies 49

8.1 Beschermde soorten 49
8.2 Gebiedsbescherming en overige natuurwetgeving 50
8.3 Zorgplicht 51

9 Aanbevolen en geraadpleegde literatuur 52

10 Bijlagen 54

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Er bestaan plannen het Hortusterrein te Almere her in te richten. Almere ligt in de gelijknamige gemeente in de provincie Flevoland. In het plangebied wordt ruimte gemaakt voor woningbouw. De exacte invulling van de herinrichting dient nader bepaald te worden. In het plangebied is eerder onderzoek uitgevoerd door Van der Goes en Groot ([redacted]).

Het is mogelijk dat binnen het plangebied soorten voorkomen die beschermd zijn onder de Omgevingswet (hierna Ow) of dat het plan gevolgen heeft voor nabijgelegen beschermde gebieden. Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (zie Bijlage 1), waaronder een 'flora- en fauna-activiteit' (zie Bijlage 1.2.7).

In opdracht van Gemeente Almere heeft Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau Van der Goes en Groot in het kader van de huidige natuurwetgeving een *quickscan* uitgevoerd om dit nader te onderzoeken. Het onderzoek heeft bestaan uit een bronnenstudie en een veldbezoek.

Een *quickscan* is een momentopname die soms slechts in beperkte mate uitsluitsel geeft over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er door de plannen effecten te verwachten zijn op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn en niet zijn uit te sluiten vanwege tijdstip van het veldbezoek of niet inspecteerbare delen van het plangebied, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het mogelijke voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Ow. Tevens wordt onderzocht of de plannen negatieve effecten op dergelijke soorten en/of op beschermde gebieden kunnen veroorzaken en wordt de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1) gerelateerd tot de plannen besproken.

Op grond van het onderzoek wordt geadviseerd omtrent te nemen maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te beperken en de noodzaak een omgevingsvergunning beschermde soorten aan te vragen. Een uitgebreide beschrijving van de getoetste wetgeving is te vinden in Bijlage 1.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven. Het plangebied betreft het oude Floriadeterrein en bevindt zich centraal in Almere.

Het plangebied wordt omsloten door het Weerwater, een groot zoetwaterlichaam en de A6, een drukke verkeersader.

Op circa 1 kilometer ten zuidwesten van het plangebied ligt het Vroege Vogelbos en op meer dan 1,5 kilometer ten zuidoosten bevindt zich het Waterlandsebos. Beide zijn recreatiebossen met grote, opgaande bosschages.

Figuur 1
De ligging van het plangebied (rood omlijnd) met daarin de toponiemen (straatnamen) weergegeven.

1.4 Werkzaamheden

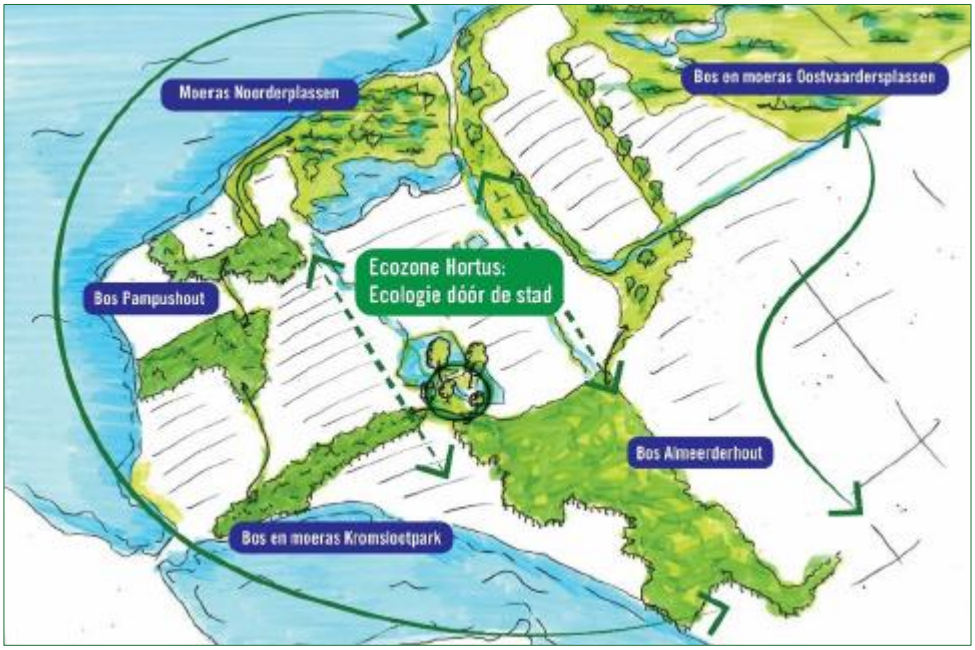
Het plangebied maakt plaats voor ruimtelijke ontwikkeling, waarbij woningen. kantoren en voorzieningen worden gerealiseerd. Het arboretum blijft bestaan. Voor het realiseren van de plannen dienen sommige bomen en struiken te worden gekapt, bebouwing te worden gesloopt en de bodem en oevers te worden begraven. De plannen zijn uitgewerkt in een ruimtelijk ontwikkelingsplan (GEMEENTE ALMERE, 2018). In dit plan staat onder andere: Naast het arboretum zijn ook bestaande bossen behouden en onderdeel van de nieuwe groenstructuur geworden. Vooral op het Weerwatereiland is het oorspronkelijke bos aanwezig, dat ooit is aangelegd voor de productie van hout. Dit bos bestaat uit twee delen. De kern wordt gevormd door het zogenaamde Oerbos (met oudste boom van Almere) en wordt ongeboeid gelaten. De buitenste ring beslaat het functiebos, waarin gewoond kan worden in een lage dichtheid (losse bebouwing met enkel terrassen).

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit sloop/renovatie van bebouwing en implementatie van energetische verbeteringen met zware constructiewerkzaamheden, benodigd hak-, breek- en zaagwerk, het verwijderen van de vegetatieve toplaag, het vergraven van de bodem en/of oevers, het opbrengen van grond en het kappen en rooien van bomen en struiken. Daarbij kunnen dieren en planten beschadigd, verwond, verdrukt of gedood worden. Ook kunnen verblijfplaatsen van dieren of groeiplekken van planten beschadigd of vernield worden.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden kan door geluid, trillingen en licht en verandering van microklimaat, verstoring optreden van (beschermde) soorten.

Oerbos en Functiebos in het plangebied (Gemeente Almere, 2018).

Ecologische zones Almere (Gemeente Almere, 2018).

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

Hoofdstuk 3 beschrijft de aanwezige biotopen in het plangebied.

In hoofdstuk 4 wordt aangegeven welke soorten aanwezig (kunnen) zijn binnen en nabij het plangebied.

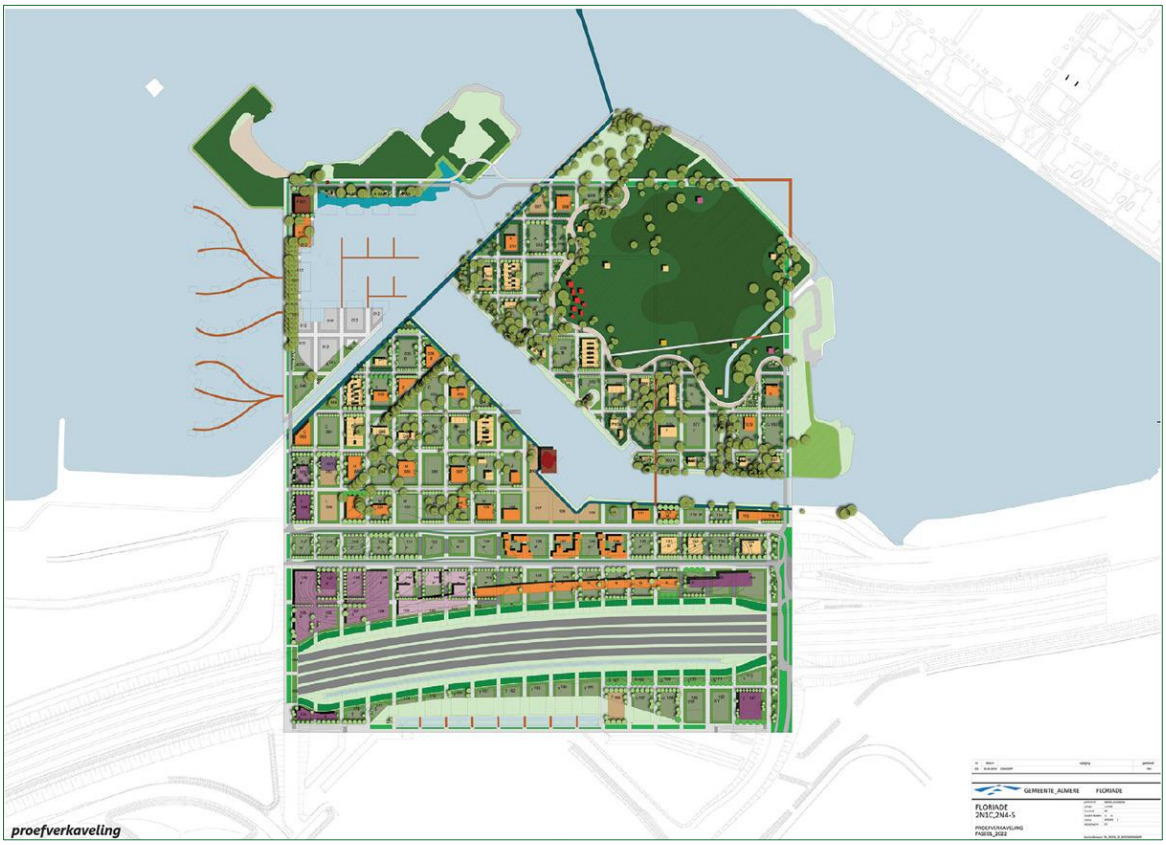
In hoofdstuk 5 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden van het werk en welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn.

Hoofdstuk 6 beschrijft of- en welke gebiedsbeschermende wetgeving van toepassing is op het plangebied.

In hoofdstuk 7 wordt aangegeven of soorten, waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is, in het plangebied verwacht worden en wordt beoordeeld of passende maatregelen genomen moeten worden.

Ten slotte bevat hoofdstuk 8 de conclusies.

Hoofdstuk 9 geeft een overzicht van de gebruikte en aanbevolen literatuur. In de bijlage is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunningsaanvraag.

Ontwikkelingsplan van het hortusterrein.

2 Methode

Hieronder wordt aangegeven hoe is onderzocht welke soorten te verwachten zijn binnen het plangebied. Speciale aandacht is uitgegaan naar díe beschermde soorten waarvoor, indien aanwezig, specifieke maatregelen moeten worden getroffen of een vergunning moet worden aangevraagd bij werkzaamheden in het kader van dit plan. Daarnaast is gekeken of het plangebied tot een beschermd natuurgebied behoort of dat dergelijke gebieden aanwezig zijn in de nabijheid van het plangebied.

2.1 Soorten

Bronnenstudie
Op basis van literatuurgegevens en informatie, samengebracht in bijvoorbeeld de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF) is onderzocht in hoeverre (beschermde) soorten in het verleden zijn aangetroffen in en rond het plangebied.

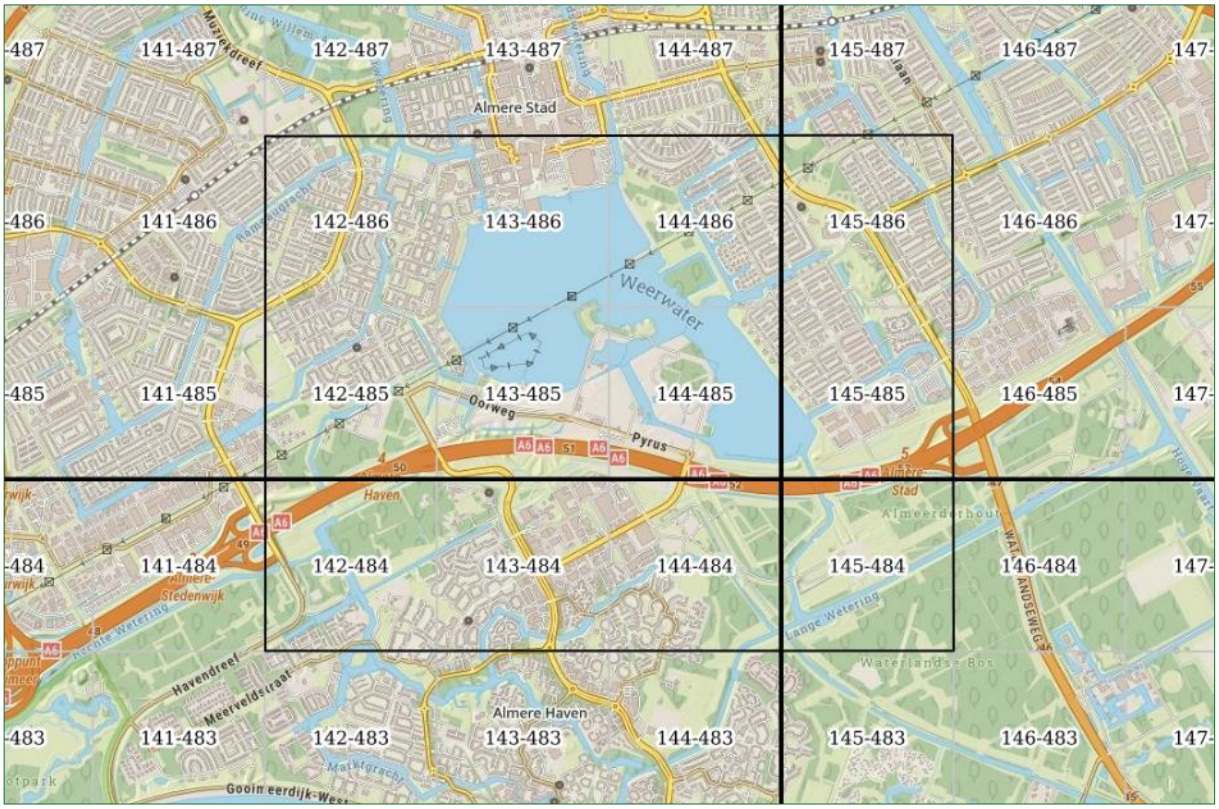
Voor het onderzoek van de NDFF is het kilometerhok onderzocht waarbinnen het plangebied ligt en de tien daaromheen gelegen kilometerhokken, rekening houdend met relevante, overeenkomstige biotopen tussen plangebied en omgeving.

In de database is gericht gezocht naar gegevens van beschermde (vogel-) soorten met jaarrond beschermde verblijfplaatsen of naar soorten die niet provinciaal zijn vrijgesteld. Voor de bronnenstudie worden alle waarnemingen van de afgelopen tien jaar meegenomen (2016-2026).

Vervolgens is een interpretatie gedaan met betrekking tot de aard, de waarde en de relevantie van de waarnemingen (bijvoorbeeld foeragerend, overwinterend, trekkend, overvliegend of verblijvend). Ook is gekeken naar de onderzoeksinspanning, de (verwachte) volledigheid van de waarnemingen en de kans dat de situatie ter plaatse veranderd is.

Er is in de NDFF niet gericht gezocht naar vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten, provinciaal vrijgestelde soorten en in het geheel niet te verwachten soorten zoals zeezoogdieren of zoutwatervissen. Met andere vogels moet, in algemene zin, wél rekening gehouden worden (zie ook Bijlage 1.2.5). Potenties voor vrijgestelde soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren die mogelijk voorkomen in het plangebied, worden kort genoemd. Naar Rode lijst-soorten (waarvoor de specifieke zorgplicht geldt) is gericht gezocht binnen het gehele plangebied en omliggende 100 meter. Op basis van de aanwezige biotopen wordt in hoofdstuk 7 een inschatting gemaakt of dergelijke soorten voor kunnen komen in het plangebied. Voor deze soorten worden afhankelijk van de situatie passende aanbevelingen gedaan waarmee het plangebied geschikt blijft of schade kan worden beperkt. Voor alle hierboven genoemde soortgroepen geldt, net als voor alle andere soorten, onverminderd de algemene zorgplicht welke wordt besproken in hoofdstuk 7 en Bijlage 1.1.1.

Naast het onderzoek van de NDFF zijn relevante verspreidingsatlassen en eventueel andere literatuur en websites geraadpleegd om de ecologische vereisten van soorten in samenhang met de verspreiding te bekijken.

NDFF omgrenzing (zwarte omlijning) van het plangebied.

Potentiebeoordeling

Het plangebied is op 17 december 2025 bezocht om de aanwezige biotopen binnen het plangebied en de directe omgeving daarvan te beschrijven en eventuele incidentele waarnemingen te doen van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar). Bij het veldbezoek is voor de potentiebeoordeling tevens gericht gezocht naar verblijfsporen zoals keutels, plukresten en braakballen. Daarnaast zijn bijvoorbeeld eventueel aanwezige materialen gekeerd en zijn eventueel aanwezige spleten en holtes, zover mogelijk, oppervlakkig geïnspecteerd.

Naast de aandacht voor beschermde waarden, is ook gelet op invasieve soorten die voorkomen op de 'Unielijst' van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA, 2025). Deze invasieve exoten zijn op de Unielijst geplaatst omdat ze in delen van de EU schade toebrengen aan de biodiversiteit en/of ecosysteemdiensten (of dat in de toekomst waarschijnlijk zullen gaan doen). Eventueel waargenomen soorten worden genoemd in Hoofdstuk 4, maar er worden geen nadere aanbevelingen gedaan of beleid uitgezet ten aanzien van deze soorten.

Verwerking

Met behulp van analyses en expertkennis is op basis van de verzamelde gegevens en de aangetroffen biotopen, een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en nabij het plangebied. De aangetroffen biotopen binnen het plangebied worden onderverdeeld in typeringen.

Op grond van de plannen is een korte effectbeoordeling gemaakt van de plannen op de te verwachten soorten. Als negatieve gevolgen niet op voorhand uit te sluiten zijn, wordt

aangegeven of specifieke of passende maatregelen moeten en kunnen worden genomen en/of een vergunning dient te worden aangevraagd.

Voor het omschrijven van het plangebied worden diverse toponiemen gehanteerd (zie Figuur 1). De toponiemen betreffen:

- Arboretum Noord
- Pontederia
- Albizia
- Populus
- Carpinus
- Fagus
- Arboretum Oost
- Typha
- Malus
- Ilex
- Dicentra
- Juglans
- Cedrus
- Arboretum West
- Pyrus

2.2 Gebieden

Op de 'InformatieKaart Natuur' van BIJ12 is gekeken in hoeverre het plangebied is gelegen binnen of nabij de begrenzing van beschermde gebieden die horen bij Natura 2000 of het Natuurnetwerk Nederland (NNN), zie:

https://atlas.bij12.nl/WebViewer/index.html?viewer=ikn_pub

Aan de hand van Provinciale of gemeentelijke informatie, toegankelijk via internet, is bekeken of het plangebied gelegen is in andere relevante beschermde gebieden, zie bijvoorbeeld:

https://nnn.flevoland.nl/

Als dit het geval is, wordt bekeken of negatieve effecten te verwachten zijn en of nadere toetsing noodzakelijk is.

3 Aanwezige biotopen

In dit hoofdstuk worden de aanwezige biotopen beschreven zoals deze in het veld zijn getypeerd: bebouwing, ruderaal terrein en verharding, grasland, groenstructuren en wateren en oevers.

Bebouwing
Binnen het plangebied zijn diverse gebouwen aanwezig met uiteenlopende bouwhoogten, materialen en ecologische voorzieningen. Alle bouwwerken worden hieronder benoemd:

Het schoolgebouw van het Aeres Hogeschool Almere bestaat uit vijf bouwlagen en is deels voorzien van gevelbeplanting. In de gevels zijn meerdere inbouw-nestkasten aangetroffen, waaronder vleermuiskasten, vlinderkasten en Huismus- en Spreeuwkasten en Gierzwaluwkasten.

Het gebouw van Zorggroep Almere telt zes bouwlagen en is uitgevoerd met houten gevelbetimmering en metalen gevelplaten. Achter de houten gevelbetimmering zijn opvallende holtes aangetroffen.

The Natural Pavilion is een gebouw van drie bouwlagen met een metalen en houten constructie. In en aan het gebouw zijn diverse nestkasten voor vogels en vleermuizen aanwezig. Daarnaast zijn aan de voorzijde van dit gebouw takkenrillen aanwezig.

Verspreid over het Hortusterrein bevinden zich meerdere bijgebouwen, waaronder constructies opgebouwd uit containers en diverse tiny house bouwwerken. Naast deze tiny house bouwwerken staat een groot insectenhotel.

Het transformatorgebouw beschikt grotendeels over open stootvoegen, die zijn afgedicht met bijenbekjes. Tussen de gevelmuren is een gleuf aanwezig. Het kleinere transformatorhuisje dat bij dit gebouw hoort, heeft open stootvoegen zonder bijenbekjes.

Het Floresgebouw betreft een hoge flat van circa veertien bouwlagen, voornamelijk opgebouwd uit metalen gevelplaten en glas.

Ten noorden van de Cedrus staan vier bouwwerken, waaronder een vuurtoren met een betonnen en metalen constructie. In de vuurtoren zijn geen opvallende openingen aangetroffen. Daarnaast bevindt zich hier een gebouw van één bouwlaag in een historische bouwstijl, voorzien van dakpannen, houten gevelbetimmering en houten raamluiken. Ten noorden van dit gebouw ligt tevens een verlaten woonboot in het water, waarbij achter de gevelbetimmering opvallende kieren aanwezig zijn. Ook bevindt zich op deze locatie een gebouw met de naam ‘Circuloco’, die is opgebouwd uit een metalen prefab constructie.

Aan de noordwestkant van Arboretum Noord staat het Xavier San Giorgi gebouw. Een gebouw met houten betimmering, met opvallende openingen en spleten, en een vlonder met opvallende gaten.

Op het Hortusterrein zijn diverse bruggen aanwezig. In deze bruggen zijn opvallende holtes en kieren aangetroffen, achter houten en metalen balken.

Aeres Hogeschool Almere

Verlaten woonboot

Tiny house met een insectenhotel in de omgeving

Container bebouwing

Gebouw met historische bouwstijl

Transformatorgebouw

Het Xavier San Giorgi gebouw

Eén van vier bruggen in het plangebied

Groenstructuren
Het plangebied bestaat gedeeltelijk uit een sterk gecultiveerd landschap. In het centrale deel, bij de Toponiemen Cedrus, Juglans, Ilex, Typha, Malus, Dicentra en Pyrus komen voornamelijk uitheemse struiken, hagen en aangeplante kruiden voor, zoals sneeuwbes en Lonicera × purpusii. Daarnaast zijn ook inheemse hagen aanwezig, waaronder Wilde kardinaalsmuts en Klimop. Verder is een fruitbomenveld aanwezig. Verspreid over het centrale deel van het plangebied komen zowel grote als kleinere bomen voor, waaronder linde, hazelaar, wilg, cipres, es, den, plataan, zomereik, Robinia pseudoacacia en berk. Enkele bomen zijn begroeid met klimop.

Bij de Arboretum West zijn meerdere bomenrijen van populieren aanwezig. De ondergroei wordt lokaal gedomineerd door soorten als Grote brandnetel en Buxuskamperfoelie.

Bij het toponiem ‘Arboretum Noord’ bevindt zich één van de meest natuurlijke delen van het plangebied met grote bosschages. Het gebied wordt gekenmerkt door een meerlaagse vegetatieopbouw met een boom-, struik- en kruidlaag. In de boomlaag komen diverse soorten voor, waaronder Gewone esdoorn, wilg, populier en meidoorn. In meerdere bomen zijn holtes en nesten waargenomen. Ook waren op deze locatie meerdere nestkasten aanwezig voor verschillende soorten vogels. De struiklaag bestaat uit soorten zoals Sleedoorn, Rode kornoelje, Gewone vlier, Wilde kardinaalsmuts. De ondergroei bestaat uit soorten als Grote brandnetel, toorts, braam en Canadese fijnstraal. In het centrale deel van Arboretum Noord bevindt zich een moestuin achtig bouwwerk.

Binnen dit gedeelte van het plangebied zijn daarnaast meerdere takkenrillen aanwezig en zijn artificiële vleermuiskasten geplaatst. De ondergroei bestaat uit een gevarieerde vegetatie, die bijdraagt aan de structuur en heterogeniteit van het gebied.

Ruderaal terrein
Ruderale plantensoorten komen voor tussen stenige ondergronden binnen het plangebied, zoals beton en tegels. Tussen deze verhardingen groeien soorten als Madelief, Rood zwenkgras, Vlinderstruik, Jacobskruiskruid, Bijvoet, Zilverschoon, Bezemkruiskruid en Kruldistel.

Op een stenen/gruis veld ten zuiden van de Pyrus is eveneens ruderale vegetatie aangetroffen, met onder andere Rolklaver, Gewone melkdistel, Ronde ooievaarsbek, Gewone brunel, Kleine leeuwentand en Smalle weegbree.

Ten noorden van Arboretum Noord bevindt zich een kruidenrijk veld met soorten als Grote kaardenbol, Wilde peen, Speerdistel, Bijvoet, Zwarte toorts en verschillende soorten grassen.

Grasland
In het plangebied zijn diverse graslanden en gazons aanwezig. Deze graslanden worden intensief beheerd en bestaan hoofdzakelijk uit Engels raaigras, met daarin enkele soorten zoals Madeliefje, Smalle weegbree en paardenbloem. Langs het talud van de snelweg bestaat de vegetatie hoofdzakelijk uit Engels raaigras, aangevuld met enkele kruiden en een bomenrij.

De graslandpercelen en gazons worden frequent gemaaid.

Schuinaflopende, vegetatierijke oevers en hoge bomen bij Arboretum Noord.

Meerlaagse vegetatieopbouw bij Arboretum Noord.

Gazon met diverse fruitbomen ten noorden van Malus.

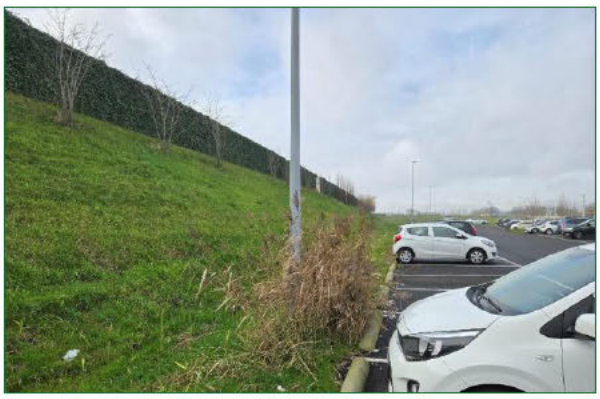
Schuinaflopende gemaaide oever naast het Floresgebouw.

Moestuin achtig bouwwerk in Aboretum Noord.

Ruderaal terrein in het plangebied.

Talud aan de noordkant van de A6, bestaande uit een gazon en diverse kleine bomen.

Wateren en oevers

Binnen het plangebied zijn diverse waterlichamen aanwezig met flauw aflopende oevers, begroeid met oevervegetatie zoals russen, Riet en Waterzuring. In de oeverzones staan verschillende boomsoorten, waaronder wilg, cipres, Zwarte els en Hazelaar. In enkele wilgen zijn opvallende holtes aangetroffen. De holtes in de wilgen betreffen (oude) spechtengaten. In Figuur 6 worden de locaties van boomholtes, waaronder de holtes in wilgen weergegeven. Op meerdere locaties worden de oevers doorsneden of verbonden door bouwkundige kunstwerken, zoals bruggen.

Aan de oostkant van de Malus bevindt zich een dichte bosschage in de oeverzone, met grote wilgen en dicht braamstruweel.

Het plangebied wordt omgrenst door het Weerwater. De oevers zijn begroeid met Zwarte els en er zijn rietkragen aanwezig. In het midden van het plangebied loopt een watergang met beschoeide oevers. In de watergang zijn geen waterplanten aanwezig en de bodem is bedekt met een dikke laag afgevallen bladeren, afkomstig van de omliggende bomen.

Kruidenrijk veld ten noorden van Arboretum Noord.

Bosschage met hoge bomen binnen het plangebied.

Onbeschoeide, rijk begroeide oevers in het plangebied.

Dichte braamstruwelen in het plangebied.

4 Aanwezige beschermde soorten

In dit hoofdstuk worden de beschermde soorten beschreven per soortgroep. In de beschrijving wordt per soortgroep eerst aangegeven welke soorten (volgens opgave van de NDFF en literatuur) in het verleden of tijdens het afgelegde veld-bezoek zijn aangetroffen. Vervolgens wordt vermeld welke soorten op grond van aanwezige biotopen te verwachten zijn en welke gebruiksfuncties het plangebied kan hebben voor deze soorten.

4.1 Planten

Aangetroffen soorten
In het verleden zijn Kartuizer anjer, Grote bosaardbei, Stijve wolfsmelk en Wilde ridderspoor waargenomen in de directe omgeving van het plangebied (NDFF 2016-2026). Kartuizer anjer, Grote bosaardbei, Stijve wolfsmelk en Wilde ridderspoor worden genoemd als 'andere soort' (zie Bijlage 1.2.1). Van Stijve wolfsmelk is één locatie bekend binnen het plangebied (NDFF 2016-2026).

Waarnemingen van beschermde Kartuizer anjer, Wilde ridderspoor en Grote bosaardbei in de omgeving van het plangebied, betreffen niet wilde exemplaren die ver buiten hun normale verspreidingsgebied groeien (https://www.verspreidingsatlas.nl/vaatplanten).

Tijdens het veldbezoek werd Reuzenberenklauw waargenomen. Dit is een invasieve plantensoort die voorkomt op de 'Unielijst' van de NVWA. Dit betekent dat voor deze soorten een Europees verbod geldt op bezit, handel, kweek en transport.

Potentie plangebied
In het plangebied komen mogelijk beschermde soorten voor zoals Stijve wolfsmelk. Van de Kartuizer anjer, Wilde ridderspoor en Grote bosaardbei zijn geen wilde exemplaren bekend in de omgeving en zijn mogelijk ingezaaid (*https://www.verspreidingsatlas.nl/vaatplanten*).

Stijve wolfsmelk is een plantensoort die voorkomt op zonnige, open plekken op vochtige, kalkrijke, maar weinig of niet bemeste grond, zoals dijken. Onderzoek naar Stijve wolfsmelk richt zich vaak op het vinden van geschikte leefgebieden en het bepalen van de aanwezigheid van de soort, vooral in gebieden waar beschermde flora wordt verwacht. Omdat in het plangebied dit biotoop aanwezig is, is het mogelijk dat de soort naast de al aanwezige Stijve wolfsmelk op andere plekken wordt aangetroffen. In Figuur 3 Potentiekaart voor beschermde planten in het plangebied (rode omlijning).Figuur 3 wordt een potentiekaart weergegeven met terrein waar de soort mogelijk kan voorkomen.

Figuur 2
Potentiekaart voor beschermde planten in het plangebied (rode omlijning).

4.2 Vissen

Aangetroffen soorten
In en rond het plangebied zijn in het verleden en tijdens het veldbezoek geen beschermde vissoorten waargenomen (NDFF 2016-2026).

Potentie plangebied
In en rond het plangebied is geen potentie voor beschermde vissen aanwezig vanwege het ontbreken van geschikt biotoop.

4.3 Amfibieën

Aangetroffen soorten
In en rond het plangebied zijn in het verleden en tijdens het veldbezoek geen beschermde, niet vrijgestelde amfibieën waargenomen (NDFF 2016-2026).

Potentie plangebied
Het plangebied levert geschikt voortplantingswater voor algemene soorten amfibieën zoals Groene kikker (Bastaardkikker en Meerkikker), Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Al deze soorten zijn beschermd onder de Ow maar ze zijn in Flevoland 'vrijgesteld' bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, zie verder Bijlage 1.2.1. In het plangebied is tevens geschikt landbiotoop aanwezig dat buiten de voortplantingsperiode kan worden benut door deze amfibieën.

Het plangebied is niet geschikt voor de Rugstreeppad. Het plangebied ligt niet in de directe nabijheid van geschikt voortplantingswater zoals plassen zonder stroming en kale niet steile oevers, ligt geïsoleerd door dichte bebouwing, drukke wegen en brede watergangen en er is geen geschikte vorstvrije, droge en vergraafbare zanderige bodem aanwezig die buiten de voortplantingsperiode als landbiotoop kan worden benut door deze soort.

Als in het plangebied graafwerkzaamheden plaatsvinden of zand wordt opgebracht, is het niet te verwachten dat Rugstreeppadden het gebied kunnen intrekken. Het plangebied is te veel geïsoleerd door dichte bebouwing, drukke wegen en brede watergangen en de soort moet daarom te veel ongunstig biotoop passeren om het plangebied te bereiken.

4.4 Vogels

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd. Het bevoegd gezag maakt onderscheid tussen soorten met niet-jaarrond beschermde nesten, soorten met jaarrond beschermde nesten (ingedeeld in vier categorieën) en de zogenaamde 'categorie 5-soorten' (zie verder Bijlage 1.2.5).

Binnen de provincie Flevoland is een aangepaste lijst beschermde vogelsoorten van toepassing (wijziging 27 januari 2021) met extra soorten. Daarnaast zijn de categorie 5-soorten onderverdeeld in categorie 5a en 5b.

Aangetroffen soorten met niet-jaarrond beschermde nesten
Tijdens het veldbezoek werden diverse vogelsoorten waargenomen: Kokmeeuw, Houtduif, Turkse tortel, Blauwe reiger (cat. 5b), Wilde eend, Roodborst, Grauwe gans, Vink, Merel, Ekster (cat. 5a), Koolmees (cat. 5a), Pimpelmees (cat. 5a), Spreeuw (cat. 5b), Kuifeend, Fuut, Waterhoen, Groene specht (cat. 5b), Zwarte roodstaart (cat. 5a) en Boomkruiper (cat. 5a).

Potentie plangebied soorten met niet-jaarrond beschermde nesten
In het plangebied kunnen enkele algemene bos- en struweelvogels tot broeden komen zoals Houtduif, Merel, Roodborst, Winterkoning en Heggenmus.

In het water en de oevers langs het plangebied kunnen water- en moerasvogels broeden als Wilde eend en Meerkoet. In de rietkragen kunnen Waterhoen, Kleine karekiet en Rietzanger broeden.

In de bebouwing van het plangebied kunnen Kauwen onder de dakpannen en andere openingen broeden.

Op de platte daken van de bebouwing binnen het plangebied kunnen mogelijk soorten als Scholekster, Zilvermeeuw, Kleine mantelmeeuw en Stormmeeuw tot broeden komen.

Het is mogelijk dat in de bomen categorie 5-soorten broeden als Ekster, Zwarte kraai, Koolmees, Pimpelmees, Boomkruiper, Boomklever, Spreeuw, Bosuil en Grote Bonte specht, Groene specht.

In de bebouwing kunnen categorie 5-soorten broeden als Spreeuw, Zwarte Roodstaart, Koolmees en Pimpelmees.

De aanwezige nestkasten aan de bebouwing van het plangebied kunnen ook gebruikt worden door categorie 5-soorten als Spreeuw, Zwarte roodstaart, Koolmees en Pimpelmees.

Voorbeelden van vastgestelde nestkasten met potentie voor onder andere categorie-5 vogelsoorten aan bebouwing en bomen in het plangebied.

Diverse soorten vogels op het Hortusterrein, aangetroffen tijdens de uitvoering van de quickscan, met linksboven een Zwarte roodstaart (cat.5a), rechtsboven een Groene specht (cat.5b), linksonder een foeragerende Torenvalk (cat.3) en rechtsonder Eksters (cat.5a).

Aangetroffen soorten met jaarrond beschermde nesten

In het plangebied werd een foeragerende Torenvalk (cat. 3) gezien. Met een prooi vloog de Torenvalk richting een boom en at daar de prooi op.

Tijdens het veldbezoek werd een overvliegende Buizerd (cat. 5a) waargenomen. Ook werd een Buizerd territoriaal roepend in een boom gezien bij het Arboretum Noord. Daarnaast werd een laagvliegende Sperwer (cat. 5a) gezien in het plangebied.

In het plangebied zijn in 2025 twee roepende Ransuilen (cat. 4) waargenomen (NDFF, 2016-2026).

In het plangebied zijn daarnaast in het verleden waarnemingen gedaan binnen het plangebied van Huismus en verschillende roofvogels, uilen en overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten vastgesteld (NDFF, 2016-2026). Gierzwaluw is in het verleden in de omgeving van het plangebied aangetroffen. De meeste bekende waarnemingen betreffen overvliegende (trek)vogels of deze soorten hebben gebroed in andere biotopen zoals bebouwing en bos in de omgeving (NDFF, 2016-2026). De soorten broeden niet in de directe omgeving van het plangebied.

Potentie soorten met jaarrond beschermde nesten

Op basis van de aanwezige openingen in de bebouwing, zoals nestkasten, zijn de gebouwen van Aeres Hogeschool Almere, Zorggroep Almere en het Natural Pavilion geschikt voor Gierzwaluw, Huismus en Spreeuw (zie Figuur 4).

De lage gebouwen in het plangebied, waaronder constructies opgebouwd uit containers en diverse tiny houses en het gebouw met de historische bouwstijl, bieden potentiële nest- of schuilmogelijkheden voor Huismus en Spreeuw. Voor Gierzwaluw zijn deze gebouwen niet geschikt wegens de ongeschikte hoogte/uitvlieg- en invliegruimte.

In het plangebied zijn diverse nestkasten aangetroffen van Bosuil (cat. 4) en Torenvalk (cat. 3) die potentie bieden voor deze soorten (zie Figuur 4). Ook werd een holte vastgesteld in een wilg die groot genoeg is voor Bosuil om te betreden. Meerdere waargenomen nesten en met Klimop begroeide bomen binnen het plangebied kunnen in gebruik zijn door vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals Sperwer, Havik, Buizerd, Ransuil en Boomvalk (zie Figuur 4).

De aanwezige potenties worden op een kaart weergeven in Figuur 4.

Nestkast op de Aeres Hogeschool met potentie voor Huismus, Gierzwaluw en Spreeuw (rode pijl).

Losliggende dakpannen met potentie voor Huismus en Spreeuw (rode pijl).

Openingen in containers met potentie voor Huismus en Spreeuw (rode pijlen).

Bosuil kast in het plangebied (rode pijl).

Torenvalk kast in het plangebied (rode pijl).

Holte in het plangebied met potentie voor Torenvalk en Bosuil (rode pijl).

Klimop boom in het plangebied met potentie voor roofvogels en uilen (rode pijl).

Nestkast met potentie voor Gierzwaluw, Huismus en Spreeuw (rode pijl).

Groot nest in het plangebied met potentie voor roofvogels en uilen (rode pijl).

Nest in het plangebied met potentie voor roofvogels en uilen (rode pijl).

Figuur 3

Potentiekaart voor jaarrond beschermde vogels in het plangebied (rode omlijning).

4.5 Grondgebonden zoogdieren

Aangetroffen soorten
In de omgeving van het plangebied zijn in het verleden Bever, Boommarter, Otter, Eekhoorn, Steenmarter en kleine marterachtigen (Bunzing en Wezel) waargenomen (NDFF 2016-2026). Bever en Otter zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (zie Bijlage 1.2.1). De overige beschermde, niet vrijgestelde soorten worden genoemd als 'andere soort' (zie Bijlage 1.2.1).

Binnen het plangebied is een territorium van Bever en de daarbij horende Beverburcht bekend ([redacted]). Het territorium bevindt zich aan de noordwestzijde van het plangebied, bij Arboretum Noord. Tijdens het veldbezoek zijn verse knaagsporen en sleepsporen aangetroffen op diverse plekken in het plangebied.

Bunzing werd twee keer waargenomen in de omgeving van het plangebied. De dichtstbijzijnde waarneming was op 800 meter ten noordoosten van het plangebied (NDFF 2016-2026). Van Boommarter en Steenmarter zijn meerdere waarnemingen bekend op minstens 100 meter afstand van het plangebied. Alle soorten werden voornamelijk aan de zuidwestkant van het plangebied waargenomen, rondom het Vroege vogelbos en Almeerderhout. Wezel is in 2020 binnen het plangebied waargenomen, in de omgeving van Aboretum Noord (NDFF 2016-2026). Van Otter zijn twee waarnemingen bekend in het plangebied, bij Pontderia (NDFF 2016-2026). Van Eekhoorn zijn de dichtstbijzijnde waarnemingen gedaan op minimaal 300 meter ten zuiden van het plangebied aan de andere zijde van de snelweg (NDFF 2016-2026).

Potentie plangebied
Het is mogelijk dat in het gebied enkele (kleine) zoogdieren voorkomen zoals Vos, Haas, Konijn, Egel en verschillende algemene soorten (spits)muizen. Deze soorten zijn beschermd onder de Ow maar ze zijn in Flevoland 'vrijgesteld' bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, zie verder Bijlage 1.2.1.

Binnen het plangebied zijn sleep- en knaagsporen van Bever in het plangebied aangetroffen en is een territorium van deze soort bekend binnen het plangebied. Het plangebied is daarnaast geschikt voor Otter vanwege de aanwezigheid van wateren, omzoomd door dichte bosschages met opstand van wilg of populier. Daarnaast zijn veel schuin aflopende oevers in het plangebied aanwezig waar Otter aan land kan komen. Onder omgevallen bomen met grote holtes, onder boomwortels en in oude Beverburchten is ook potentie aanwezig voor Otter.

Het plangebied is geschikt voor Eekhoorn en Boommarter vanwege de aanwezigheid van dichte bosschages en omvangrijke dekking biedende vegetatie in de omgeving. Er zijn daarnaast geschikte holtes en grote nesten aanwezig voor Boommarter en Eekhoorn.

Steenmarter en kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel) kunnen zich vestigen onder containers, in opgeslagen materialen, dichte dekking biedende bosschages en verlaten muizen- en rattenholen in het plangebied, die leiden naar rustige ruimtes welke kunnen dienen als schuilplaats voor deze soort.

Potentie voor de hierboven genoemde beschermde, niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdieren, is over het hele plangebied aanwezig. In Figuur 5 wordt een kaart weergegeven waarin locaties met de hoogste potenties worden weergegeven.

1: Knaagsporen van Bever.

2: Sleepsporen van Bever.

3: Opslagen materialen in het plangebied.

4: Knaagsporen van Bever.

5: Omgevallen boom met grote holte eronder.

6: Bebouwing met gaten in vlonders.

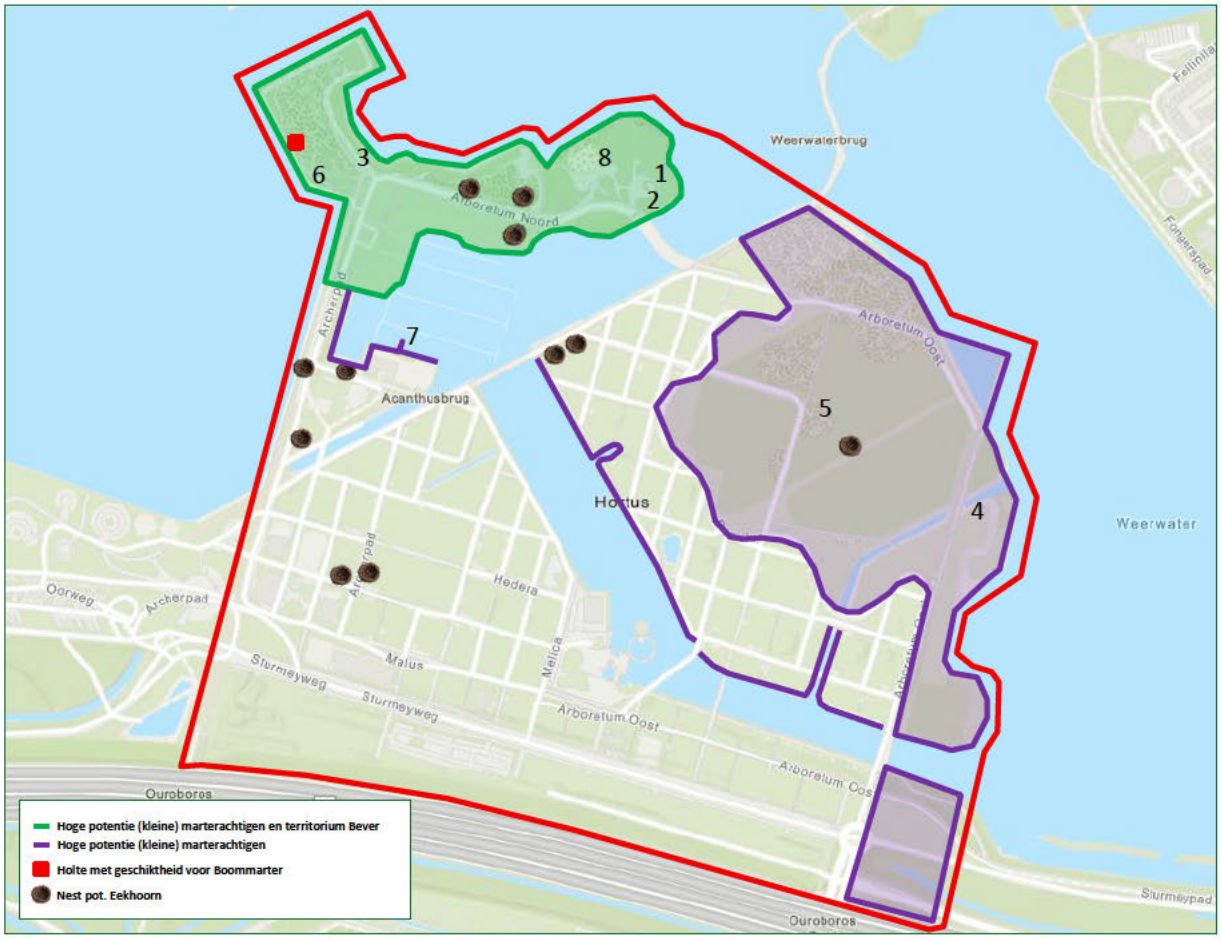

7: Steiger in het plangebied.

8: Takkenril en ruigte.

Figuur 4
Potentiekaart voor grondgebonden zoogdieren in het plangebied (rode omlijning).

4.6 Vleermuizen

Vleermuizen kunnen op zeer duidelijk te onderscheiden manieren van een leefgebied gebruik maken. Belangrijke gebruiksfuncties zijn verblijfplaats, foerageergebied of (deel van) een vliegroute.

De manier waarop vleermuizen een gebied gebruiken kan door het jaar verschillen, een gebouw of een boom kan bijvoorbeeld tijdelijk gebruikt worden als verblijfplaats maar in andere delen van het jaar ongebruikt blijven.

Alle soorten vleermuizen, evenals verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (zie Bijlage 1.2.1).

Aangetroffen soorten
In de omgeving van het plangebied zijn zes soorten vleermuizen vastgesteld (NDFF 2016-2026). Het betreft Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Watervleermuis en Meervleermuis. De meeste waarnemingen betroffen foeragerende en langsvliegende exemplaren.

Van de Gewone dwergvleermuis zijn in de woonwijken rondom het plangebied diverse kraamkolonies vastgesteld (NDFF 2016-2026). Van de Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis zijn daarnaast diverse zomerverblijven, paarverblijven en baltslocaties bekend in de woonwijken rondom van het plangebied (NDFF 2016-2026).

Van Meervleermuis zijn meerdere waarnemingen bekend in het plangebied (NDFF 2016-2026).

Potentie verblijfplaatsen
Als potentie voor verblijfplaatsen niet is uit te sluiten dan dient gericht nachtelijk onderzoek plaats te vinden om eventuele precieze verblijflocaties vast te stellen. De bekende waarnemingen (bijvoorbeeld uit de NDFF) zijn niet volledig en geven daarom geen uitsluitsel en tijdens de quickscan zijn achterliggende holtes die kunnen dienen als verblijfplaats, niet verder te inspecteren of te onderzoeken. Tevens is gebruik door vleermuizen in het verleden hiermee niet uit te sluiten.

Het gebouw van Zorggroep Almere biedt potentie voor vleermuizen. Deze potentie is met name aanwezig achter de houten gevelbetimmering. Ook het gebouw van Aeres Hogeschool Almere en het Natural Pavilion bieden potenties voor vleermuizen in de vorm van aangebrachte vleermuiskasten.

In het noordwesten van het plangebied, ter hoogte van Arboretum Noord, is een vleermuiskast aangetroffen die geschikt is voor meerdere soorten vleermuizen. Het betreft hier onder andere de Gewone dwergvleermuis, Meervleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis en de Gewone grootoorvleermuis. Omdat deze kast is gemaakt van een betonnen constructie, kan de kast ook als winterverblijf worden gebruikt. De hoge houtwallen bij deze locatie zijn geschikt als zomer- en/of paarverblijfplaats voor bijvoorbeeld Ruige dwergvleermuis

Het transformatorhuis aan de Pyrus biedt eveneens potentie voor vleermuizen. Deze potentie bevindt zich in de spouwmuren, waar door het ontbreken van bijenbekjes en de aanwezigheid van een gleuf tussen de muuraansluitingen toegang mogelijk is. Dit gebouw kan geschikt zijn als winter- paar, zomer en kraamverblijf voor gebouwbewonende vleermuizen.

Verspreid over het Hortusterrein bevinden zich meerdere bijgebouwen, waaronder constructies die zijn opgebouwd uit containers en diverse tiny house bouwwerken. In een van de tiny houses is potentie aanwezig voor vleermuizen achter de houten gevelbetimmering.

Ten noorden van de Cedrus bevindt zich een woonboot die potentie biedt voor vleermuizen. Daarnaast staat ten noorden van de Cedrus een gebouw met een historische bouwstijl. Dit gebouw biedt potentie voor vleermuizen door openingen in het dak en door ruimtes achter de raamluiken.

Tot slot zijn verspreid over het plangebied meerdere boomholtes aangetroffen. Deze holtes bieden potentie voor boombewonende vleermuissoorten, waaronder de Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis en de Gewone grootoorvleermuis.

Andere in bomen verblijvende soorten zoals Franjestaart zijn zeldzamer en komen in diepe holtes en spleten voor in grotere houtopstanden. Deze soorten worden op voorhand niet verwacht in de onderzochte bomen. Deze soorten dienen tijdens vervolgonderzoek (zie §5.7) wel te worden meegenomen. Als tijdens het vleermuisonderzoek indicatieve waarnemingen worden gedaan van deze soorten, moeten bezoekrondes en bezoektijden worden aangepast conform het geldende onderzoeksprotocol. Indien er indicaties zijn dat een van deze soorten (verblijvend) aanwezig is, kan door het onderzoek hierop af te stemmen, het eventuele voorkomen van deze soorten volledig in beeld worden gebracht.

Vanwege de aanwezigheid van een groot zomerverblijf van Meervleermuis binnen 10 kilometer afstand van het plangebied en een kraamverblijf van Meervleermuis binnen 6 kilometer afstand van het plangebied kunnen zomer- en kraamverblijven van deze soort niet op voorhand worden uitgesloten.

Vanwege de ligging van het plangebied in de omgeving van een belangrijke waterverbindingen met mogelijk langsvliegende (vrouwelijke) Meervleermuizen, is vestiging van verblijven van mannetjes en/of paarverblijven langs deze route mogelijk.

Omdat in het plangebied verlaten gebouwen, elektriciteitshuisjes, bruggen en betonnen, bunkerachtige structuren met achterliggende ruimtes aanwezig zijn, dienen ook paarverblijven van Meervleermuis meegenomen te worden in het vervolgonderzoek.

Andere soorten vleermuizen zoals Kleine dwergvleermuis, Baardvleermuis en Tweekleurige vleermuis zijn zeldzaam of worden op voorhand niet verwacht in de onderzochte bebouwing. Deze soorten dienen tijdens vervolgonderzoek (zie §5) wel te worden meegenomen. Als tijdens het vleermuisonderzoek indicatieve waarnemingen worden gedaan van deze soorten, moeten bezoekrondes en bezoektijden worden aangepast conform het geldende onderzoeksprotocol. Indien er indicaties zijn dat een van deze soorten (verblijvend) aanwezig is, kan door het onderzoek hierop af te stemmen, het eventuele voorkomen van deze soorten volledig in beeld worden gebracht.

Vanwege de aanwezigheid van betonnen structuren met achterliggende ruimtes, gebouwen met spouwmuren, grote muurvlakken, de functie van de gebouwen, en verwachte buffering in de winterperiode is de potentie voor winterverblijven van vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten.

In Figuur 6 wordt een kaart weergegeven waarin locaties met de hoogste potenties worden weergegeven.

Potentie foerageergebied
Het plangebied is geschikt voor foeragerende vleermuizen. De aanwezige luwe plekken kunnen zorgen voor concentraties van insecten waardoor vleermuizen worden aangetrokken.

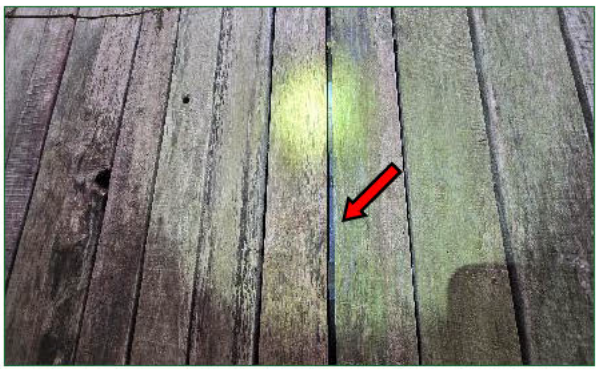
Potentie vliegroute
Het plangebied kan onderdeel uitmaken van een vliegroute van vleermuizen. Met name de lijnvormige structuren zoals bosschages, bomenrijen, watergangen, rietkragen en randen van bebouwing kunnen onderdeel uitmaken van een langere landschapslijn en daarmee onderdeel zijn van een vliegroute van vleermuizen.

Vleermuispaal (rode pijl).

Holte in wilg (rode pijl).

Ruimte achter planken van het Xavier San Giorgi gebouw (rode pijl).

Ruimte achter raamluiken van het gebouw met de historische bouwstijl (rode pijl).

Ruimte achter planken van de verlaten woonboot (rode pijl).

Betonnen vleermuiskast (rode pijl).

Eén van de vier bruggen met opvallende spleten (rode pijl).

Transformatorgebouw met open stootvoegen (rode pijl).

Figuur 5
Potentiekaart voor vleermuizen in het plangebied (rode omlijning).

4.7 Overige fauna

Aangetroffen soorten

Er zijn waarnemingen bekend van Gevlekte witsnuitlibel, Sierlijke witsnuitlibel (libellen), Grote vos, Grote weerschijnvlinder (dagvlinders), Ringslang (reptiel) en Teunisbloempijlstaart (nachtvlinder) in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2016-2026). Gevlekte witsnuitlibel, Sierlijke witsnuitlibel en Teunisbloempijlstaart zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (zie Bijlage 1.2.1). De overige soorten worden genoemd als 'andere soort' (zie Bijlage 1.2.1).

De meeste waarnemingen van de beschreven soorten zijn ten zuiden van de A6 gedaan op minimaal 1 kilometer afstand van het plangebied (NDFF 2016-2026). De soorten zijn nooit in de directe omgeving van het plangebied waargenomen.

Teunisbloempijlstaart is ten westen van het Weerwater aangetroffen op ongeveer 900 meter afstand van het plangebied (NDFF 2016-2026).

Van Grote vos zijn meerdere waarnemingen bekend. Eén daarvan bevindt zich in het plangebied, iets ten noorden van de A6 (NDFF 2016-2026). Daarnaast zijn van Grote weerschijnvlinder twee waarnemingen bekend 1 kilometer ten oosten van het plangebied (NDFF 2016-2026).

Potentie plangebied

Het plangebied is geschikt voor Grote vos. De soort plant zich voort op zonnige plekken in open bossen, bosranden en boomgaarden in de aanwezigheid van de waardplanten: iep, wilg en Zoete kers. In het plangebied zijn iep, wilg en Zoete kers waargenomen.

Daarnaast is het plangebied ook geschikt voor Grote weerschijnvlinder wegens de ruime aanwezigheid van wilgen, die als waardplant dienen voor deze soort.

Vanwege de aanwezigheid van geschikt biotoop is het aannemelijk dat Teunisbloem, Grote kattenstaart, Wilgenroosje en Basterdwederik in het plangebied voorkomen. Dit zijn waardplanten van de Teunisbloempijlstaart. Vanwege de verwachtte aanwezigheid van deze planten biedt het plangebied potentieel habitat voor de Teunisbloempijlstaart.

Er zijn geen broeihopen in het plangebied aanwezig. Ook ligt het plangebied geïsoleerd door de A6. Daarnaast zijn in de omgeving van het plangebied geen populaties bekend. Daarom wordt Ringslang niet in het plangebied verwacht.

Het plangebied is ongeschikt voor Gevlekte witsnuitlibel en Sierlijke witsnuitlibel. De wateren binnen het plangebied zijn te voedselrijk en beschikken niet over voldoende submerse vegetatie en oevervegetatie om geschikt voortplantingsbiotoop te leveren voor deze soorten.

4.8 Conclusie beschermde soorten

Op grond van §4.1 t/m 4.7 zijn beschermde, niet vrijgestelde soortgroepen te verwachten die staan weergegeven in Tabel 4-1. In de tabel wordt onderscheid gemaakt tussen de aangetroffen soortgroepen in en nabij het plangebied en de potenties daarvoor binnen het plangebied. Ook wordt onderscheid gemaakt tussen mogelijk (incidentele) aanwezigheid en gebruik als essentieel leefgebied (zoals vaste verblijfplaatsen).

In hoofdstuk 5 wordt uiteengezet welke gevolgen voor deze soortgroepen worden verwacht door het uitvoeren van de plannen.

Tabel 4-1
Eerder volgens literatuuropgave vastgestelde soortgroepen met beschermde, niet vrijgestelde soorten in/nabij het plangebied (kolom 2), mogelijk (incidenteel) voorkomende beschermde, niet vrijgestelde soorten in het plangebied (kolom 3) en verwachte voorkomen van essentieel leefgebied van beschermde, niet vrijgestelde soorten binnen het plangebied met verwachte beschermde functie (kolom 4).

Beschermde, niet vrijgestelde soorten	Aangetroffen nabij het plangebied (literatuur en veldbezoek)	Mogelijk aanwezig in plangebied	Mogelijk beschermde functie aanwezig binnen het plangebied
Planten	NDFF	ja	groeiplaats (Stijve wolfsmelk)
Vissen	nee	nee	nee
Amfibieën	NDFF	nee	nee
Broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten	veldbezoek, NDFF	ja	niet-jaarrond beschermde nesten
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	veldbezoek, NDFF	ja	jaarrond beschermde nesten en essentieel leefgebied (Huismus, Gierzwaluw, roofvogels en uilen)
Grondgebonden zoogdieren	NDFF	ja	voortplantingsbiotoop (kleine marterachtigen, Steenmarter, Boommarter en Bever)
Vleermuizen	NDFF	ja	verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroute (meerdere soorten)
Overige beschermde fauna	NDFF	ja	voorplantingsbiotoop, essentieel leefgebied en waardplant (Grote vos, Grote weerschijnvlinder en Teunisbloempijlstaart)

5 Effectbeoordeling en maatregelen

Door het plan kunnen verschillende negatieve effecten optreden in het plangebied. Deze mogelijke effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke effecten tijdens de aanleg en effecten als gevolg van de aanwezigheid van de nieuwe situatie.

De te verwachten soortgroepen met beschermde, niet vrijgestelde soorten worden in dit hoofdstuk besproken. Ze zijn samengevat in de derde kolom van Tabel 4-1. De aanwezigheid van deze soortgroepen kan van invloed zijn op de verdere procedure. De (negatieve) effecten die kunnen optreden bij de werkzaamheden worden onderzocht. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

Voor andere soortgroepen met niet beschermde of vrijgestelde soorten geldt altijd de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1).

5.1 Planten

Door het vergraven van terreindelen het opbrengen van grond kunnen de aangetroffen beschermde groeiplaatsen van Stijve wolfsmelk worden beschadigd of vernield. Daarom dient vervolgonderzoek te worden uitgevoerd naar deze soort.

Door middel van het verplaatsen van beschermde flora naar geschikt te behouden leefgebied buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden kunnen negatieve effecten worden verminderd. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen ‘Activiteitenplan’ deze maatregelen worden uitgewerkt.

5.2 Amfibieën

Er worden geen beschermde, niet vrijgestelde amfibieën verwacht in het plangebied. Voorafgaand aan de werkzaamheden aan wateren en oevers zal in het kader van de zorgplicht echter ‘zorgvuldig’ moeten worden gehandeld (zie §8.3 en Bijlage 1.1.1). Aanwezige amfibieën zullen hierbij worden verdreven of plaatselijk worden weggevangen en worden uitgezet in te behouden water van vergelijkbare of betere kwaliteit. Gevoelige werkzaamheden zullen zoveel mogelijk buiten de voortplantingsperiode (half maart t/m september) en overwinterperiode (november t/m februari) plaatsvinden. Gevoelige werkzaamheden aan bijvoorbeeld wateren en oevers kunnen het beste worden uitgevoerd tijdens de periode oktober t/m half november. Deze periode valt ook buiten de winterrustperiode van vissen.

5.3 Vogels

Vogelnesten kunnen worden vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het kappen en rooien van bomen en struiken en sloop van bebouwing, diverse graafwerkzaamheden of het verwijderen van de vegetatieve toplaag.

Soorten met niet-jaarrond beschermde nesten
Men dient activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 1 maart tot 1 september. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de aanwezige soorten, ieder aanwezig

actief nest is beschermd ongeacht de periode van het jaar. Als onverhoopt buiten deze periode broedende vogels aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn. Hierbij mogen geen mogelijke nestplaatsen van jaarrond beschermde vogels ongeschikt of ontoegankelijk worden gemaakt.

'Categorie 5'-soorten
Het plangebied biedt potentie voor categorie 5b-soorten: Spreeuw en Groene specht. Nesten van deze soort zijn vanwege de zeer ongunstige staat van instandhouding jaarrond beschermd (FOPPEN & VOGEL, 2022). Bij de werkzaamheden kunnen nesten en nestlocaties beschadigd of vernield worden. Het is derhalve noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soort. Hierbij dient ook de naaste omgeving van het plangebied betrokken te worden.

Als uit het vervolgonderzoek blijkt dat deze categorie 5b-soorten aanwezig zijn dient alternatieve nestgelegenheid of vervangend leefgebied te worden aangeboden. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

Gezien de aanwezige biotopen in de nabijheid van het plangebied zullen de (mogelijk) aanwezige vogelsoorten die genoemd worden als 'categorie 5a'-soort (Zwarte roodstaart (cat. 5a) en Boomkruiper (cat. 5a) Ekster (cat. 5a), Koolmees (cat. 5a), Pimpelmees (cat. 5), kunnen uitwijken naar alternatief leefgebied. Er gelden geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die een jaarrond beschermde status van nesten van deze soorten rechtvaardigen. Overigens geldt ook voor deze soorten dat activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden buiten het broedseizoen plaats moeten vinden.

Vanwege de grootte van het plangebied en de geschiktheid voor categorie 5a- en 5b-soorten, wordt aanbevolen een volledig vlak dekkende kartering van de aanwezige broedvogels uit te voeren, teneinde een gedegen en gedetailleerde effectbeoordeling mogelijk te maken en eventueel plannen aan te passen aan vastgestelde broedvogels.

Soorten met jaarrond beschermde nesten
Wegens de grootte van het plangebied waren de bomen niet volledig te inspecteren op de aanwezigheid van grote vogelnesten. Aanbevolen wordt om in de winterperiode, wanneer het blad van de bomen is, een scan naar de aanwezigheid van nesten uit te voeren om de aanwezigheid van nesten vast te kunnen stellen of uit te kunnen sluiten. Indien meer nesten, die geschikt kunnen zijn voor beschermde soorten (bijvoorbeeld roofvogels en uilen) aanwezig zijn, dient in de meeste gevallen een volledig onderzoek te worden uitgevoerd

Bij de sloop van bebouwing zouden nesten of nestlocaties van de Huismus beschadigd of vernield kunnen worden. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Het is derhalve noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soorten. Hierbij dient ook de naaste omgeving van het plangebied betrokken te worden.

De aangetroffen nesten in de bomen kunnen in gebruik zijn door uilen en roofvogels zoals Buizerd, Havik, Boomvalk, Sperwer en Ransuil. Nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Omdat het plangebied opnieuw wordt ingericht en gevoelige werkzaamheden

zullen plaatsvinden dient vervolgonderzoek naar Buizerd, Havik, Boomvalk, Sperwer en Ransuil te worden uitgevoerd.

Bij het kappen van bomen zouden nestkasten en potentiële holtes voor Torenvalk en Bosuil vernield kunnen worden.

De Spreeuw (cat. 5b) dient vanwege een landelijk dalende trend meegenomen te worden in het vervolgonderzoek naar Huismus.

Als werkzaamheden plaatsvinden aan het Aeres Hogeschool Almere, Zorggroep Almere en het Natural Pavilion, dient vervolgonderzoek uitgevoerd te worden naar Gierzwaluw.

Als uit het vervolgonderzoek blijkt dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn dient alternatieve nestgelegenheid of vervangend leefgebied te worden aangeboden. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

5.4 Grondgebonden zoogdieren

Bij het verwijderen van de toplaag en het vergraven van de bodem of de oevers kan schade optreden voor beschermde zoogdieren. Het is derhalve noodzakelijk om voorafgaand aan het werk vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdieren.

Als bomen met opvallende nesten of geschikte holtes of spleten moeten worden gekapt kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van Boommarter en Eekhoorn worden beschadigd of vernield. Het is dan noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soorten.

Als oude holen van Mol of Vos of overige terreindelen worden vergraven kunnen vaste verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden vernield. Door kaalkap en verwijderen ondergroei kan leefgebied worden aangetast. Door kap van bomen of kaler maken van het terrein kunnen Bever en Steenmarter worden geschaad.

Als oevers worden vergraven en oevervegetatie, bomen, steigers of dichte bosschages worden verwijderd, kan het leefgebied van de Otter worden aangetast, omdat deze dieren afhankelijk zijn van natte oeverzones met voldoende dekking en rust. Daarnaast bestaat de kans dat bij de aanleg van wegen in de toekomst, geschikt voor autoverkeer, Otters verkeersslachtoffers worden wanneer hun leefgebied wordt doorkruist.

Als beschermde niet vrijgestelde, grondgebonden zoogdieren aanwezig zijn, dient vervangend leefgebied te worden aangeboden. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

5.5 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Wegens de grootte van het plangebied waren de bomen niet volledig te inspecteren op de aanwezigheid van holtes en nesten. Daarom dient in de winterperiode, wanneer het blad van de bomen is, een scan naar de aanwezigheid van holtes en spleten uitgevoerd te worden om de aanwezigheid daarvan vast te kunnen stellen of uit te kunnen sluiten. Indien meer

holtes en spleten die geschikt kunnen zijn voor vleermuizen aanwezig zijn, dient in de meeste gevallen een volledig onderzoek te worden uitgevoerd

Bij de sloop van de bebouwing, kap van bomen en verwijderen van vleermuiskasten zouden vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen beschadigd of vernield kunnen worden. Het is derhalve noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soorten. Hierbij dient ook de naaste omgeving van het plangebied betrokken te worden. Aanbevolen wordt de volgende soorten te onderzoeken: Gewone- en Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Watervleermuis. Tevens moeten kraamverblijven van Meervleermuis alsmede de verblijven van Gewone grootoorvleermuis in de initiële onderzoeksopzet worden betrokken.

Omdat in het plangebied een kast van beton aanwezig is (zie Figuur 6), dient in de winterperiode een scan uitgevoerd te worden naar winterverblijfplaatsen in deze kast. Middels een scan van de aanwezige betonnen kast, kan met gebruik van onder andere een endoscoop, zaklamp en spiegel gekeken worden of er verblijvende vleermuizen (of sporen daarvan) aanwezig zijn in de winter. Een dergelijke holte-scan is geen volledig protocollair vleermuisonderzoek.

Het Aeres Hogeschool Almere en Zorggroep Almere bestaan uit meer dan 4 bouwlagen. Als deze gebouwen worden gesloopt, of als andere werkzaamheden aan deze bebouwing plaatsvindt dient in het najaar onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van zwermgedrag voor winterverblijven.

Omdat het plangebied binnen een straal van 6 kilometer van een bekend kraamverblijf van Meervleermuis is gelegen, dienen kraamverblijven meegenomen te worden in de onderzoeksopzet.

Omdat bepaalde objecten in het plangebied een niet woon-, sociaal, maatschappelijk- of werkfunctie hebben, dienen paarverblijfplaatsen van Meervleermuis ook te worden meegenomen in de onderzoeksopzet.

Als tijdens het vleermuisonderzoek aanwijzingen worden gevonden voor de aanwezigheid van andere soorten dan aanvankelijk verwacht, dient de onderzoeksstrategie te worden aangepast en verder toegespitst op deze nieuwe bevindingen.

Als bomen met diepe holtes of spleten moeten worden gekapt kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van in bomen verblijvende vleermuizen (Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis en Gewone grootoorvleermuis) worden beschadigd of vernield. Het is dan noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soorten.

Als uit het vervolgonderzoek blijkt dat verblijvende vleermuizen aanwezig zijn dienen vervangende en geschikte verblijfplaatsen te worden aangeboden. Er is dan tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen ‘Activiteitenplan’ deze maatregelen worden uitgewerkt.

Foerageergebied

Het potentiële foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied betreft vanwege de grootte en geschiktheid van het plangebied mogelijk een essentieel deel van het leefgebied van vleermuizen. Daarnaast ontbreekt voldoende geschikt foerageergebied in de omgeving van het plangebied waar vleermuizen naar zouden kunnen uitwijken. Met name de

luwtewerking, landschappelijke structuur en aanwezigheid van voedsel (insecten) door de begroeiing maken de bosschages, luwe terreindelen en waterlichamen geschikt als foerageergebied.

Als de grootschalige bosschages binnen het plangebied gekapt moeten worden, wordt het potentiële essentiële leefgebied van vleermuizen mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de omvang van overgangen tussen, open water, hogere en lagere begroeiing verandert. Met name deze overgangen zijn belangrijk voor de functionaliteit van groen en open water als foerageergebied. Als luwtewerking, open water en de begroeiing deels in stand gehouden kunnen blijven tijdens de werkzaamheden, bijvoorbeeld met een smallere bosschage, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen nader beoordeeld te worden.

Vliegroutes
De potentieel aanwezige vliegroute voor vleermuizen binnen het plangebied betreft vanwege de ligging en aanwezige lijnstructuren mogelijk een essentieel deel van het leefgebied van vleermuizen. Daarnaast zijn er geen andere doorlopende landschapslijnen rond het plangebied aanwezig welke kunnen dienen als alternatieve vliegroute.

Als de aanwezige bomenrijen binnen het plangebied gekapt moeten worden, wordt de potentiële essentiële vliegroute van vleermuizen mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de verbindende functionaliteit in het landschap verandert. Met name lijnvormige elementen zoals bosschages, bomenrijen, watergangen, rietkragen en randen van bebouwing zijn belangrijk voor de functionaliteit als vliegroute. Als lijnvormige begroeiing deels gehandhaafd kan worden, bijvoorbeeld met de aanplant van een nieuwe bomenrij, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen, nader beoordeeld te worden.

5.6 Overige fauna

Als bomen met mogelijke voortplantingsfunctie van de Grote vos en Grote weerschijnvlinder worden gekapt, kunnen negatieve effecten optreden voor deze soorten. Het is derhalve noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze beschermde dagvlinders.

Als waardplanten van de Teunisbloempijlstaart worden verwijderd kan deze soort worden geschaad. Voor potentie voor de Teunisbloempijlstaart dient een scan te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van de waardplanten van deze soort. Als de waardplanten aanwezig zijn moet vervolgonderzoek worden ingezet om Teunisbloempijlstaart vast te stellen of uit te sluiten.

5.7 Conclusie effectbeoordeling

Negatieve effecten van de plannen op beschermde soorten (indien aanwezig) zijn niet uit te sluiten. Het gaat om Huismus, Gierzwaluw, Spreeuw, Buizerd, Sperwer, Ransuil, Havik, Boomvalk, Torenvalk, Bosuil, kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel), Steenmarter, Boommarter, Eekhoorn, Otter, Bever, Stijve wolfsmelk, Grote weerschijnvlinder, Grote vos, Teunisbloempijlstaart en meerdere soorten vleermuizen: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone grootoorvleermuis en Laatvlieger.

Er is vervolgonderzoek noodzakelijk naar deze beschermde soorten. In Tabel 5-1 staan de perioden aangegeven wanneer dit onderzoek dient te worden uitgevoerd. Tevens wordt het aantal bezoekrondes vermeld.

Als werkzaamheden plaatsvinden aan het Aeres Hogeschool Almere, Zorggroep Almere en het Natural Pavilion, dient vervolgonderzoek uitgevoerd te worden naar Gierzwaluw.

Aanbevolen wordt de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode (grofweg 1 maart tot 1 september) óf het plangebied voor de broedperiode ongeschikt te maken voor niet-jaarrond beschermde broedvogels.

Wegens de grootte van het plangebied waren de bomen niet volledig te inspecteren op de aanwezigheid van holtes en nesten. Daarom dient in de winterperiode, wanneer het blad van de bomen is, een scan naar de aanwezigheid van nesten en holtes en spleten uitgevoerd te worden om de aanwezigheid daarvan vast te kunnen stellen of uit te kunnen sluiten. Deze scan is een essentieel onderdeel van het volledige onderzoek (zie Tabel 5-1).

Tabel 5-1

Periode voor uit te voeren vervolgonderzoek naar beschermde soorten of soortgroepen die zijn aangetroffen of worden verwacht in het plangebied.

*** = Als werkzaamheden plaatsvinden aan het Aeres Hogeschool Almere, Zorggroep Almere en het Natural Pavilion, dient vervolgonderzoek uitgevoerd te worden naar Gierzwaluw.*

Soort/Soortgroep	onderzoeksperiode		Aantal bezoeken
Flora			
Stijve Wolfsmelk	mei – begin juni		1
Vogels			
Volledig broedvogelonderzoek	april - juni		7 (2 nacht)
Nesten-scan en sporen-onderzoek roofvogels en uilen	vaststellen aanwezigheid van nesten, rustplaatsen en/of sporen november – maart		1
Huismus	half maart – half juni		2-3
Spreeuw (cat. 5)	half maart – half juni		2-3
Gierzwaluw**	juni – half juli		3
Sperwer	half maart – juni		3
Ransuil	half maart – juni		2-5 (2x nacht)
Buizerd	maart – half mei		4
Havik	half maart – juni		3
Boomvalk	mei – augustus		2
Torenvalk	half maart – juni		3
Grondgebonden zoogdieren			
Camera-onderzoek			5 (materialen uitzetten, controleren, ophalen)
Boommarter	mei – augustus (jaarrond)		
Steenmarter	mei – augustus (jaarrond)		
Bunzing	juni – half november		
Hermelijn	juni – half november		
Wezel	juni – half november		
Eekhoorn	mei – augustus (jaarrond)		
Bever	jaarrond		
Otter	mei – augustus (jaarrond)		
Vleermuizen	**Gebiedsfunctie**	**Periode**	**Totaal aantal bezoeken**
Alle soorten	vliegroutes, foerageergebied	april – november	4
Alle soorten	(boom)holte-scan, vaststellen aanwezigheid van geschikte boomholtes	november – februari	1
Alle soorten	betonnen vleermuiskast scan, aantonen aan- of afwezigheid (of sporen) van vleermuizen	november – februari	1

Soort/Soortgroep	onderzoeksperiode		Aantal bezoeken
	Kraamkolonies en zomerverblijven (5 bezoeken)	Paarverblijven en zwermgedrag (3 bezoeken)	8
Gewone dwergvleermuis	half mei – half juli	augustus – oktober	
Ruige dwergvleermuis	half mei – half juli	augustus – oktober	
Laatvlieger	half mei – half juli	augustus – oktober	
Meervleermuis	half mei – eind juli incl. kraamverblijven (1 extra bezoek) incl. satellietverblijven* (1 extra bezoek)	augustus – oktober incl. paarverblijven	
Rosse vleermuis	half mei – half juli	half juni – half juli	
Watervleermuis	juni – half juli	augustus – oktober	
Gewone grootoorvleermuis	half mei– half juli	april - half mei & half augustus – oktober	
Insecten			
Grote weerschijnvlinder	juni – juli		3
Grote vos	juni – juli		3
Teunisbloempijlstaart	juni – juli		3

6 Gebiedsbescherming en overige natuurwetgeving

In hoofdstukken 4 en 5 is beschreven welke beschermde soorten kunnen voorkomen en welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben. De Omgevingswet kent naast soortbescherming ook gebiedsbeschermende wet- en regelgeving, in het bijzonder die van de Natura 2000-gebieden en betreffende behoud van grootschalige houtopstanden (Zie Bijlage 1.3.4).

In de bepalingen die staan uitgewerkt in de Ow kunnen gebieden ook beschermd zijn als onderdeel van het 'Natuurnetwerk Nederland' (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) of als Provinciaal aangewezen 'Beschermd Landschap', 'Weidevogelleefgebied' of 'Belangrijk weidevogelgebied'.

Hieronder wordt aangegeven welke gebiedsbeschermende wetgeving van toepassing is op het plangebied.

6.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op meer dan 7,5 kilometer afstand van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied,Markermeer en IJmeer (zie Figuur 7). Gezien de grote afstand, afscherming door stedelijk gebied en de aard van de uit te voeren werkzaamheden, worden op voorhand geen directe negatieve gevolgen verwacht van de plannen zoals licht, geluid of optische verstoring. Er hoeft hiernaar geen nadere toetsing uitgevoerd te worden.

Het geplande project leidt tot verhoogde emissie van stikstof. Aanbevolen wordt een analyse uit te voeren van de hierdoor veroorzaakte extra depositie van stikstof op gevoelige habitattypen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Als deze depositie boven 0,00 mol/ha/jaar komt bestaat een vergunningsplicht.

6.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het NNN, inclusief de zogenaamde verbindingszones die verschillende NNN-gebieden kunnen verbinden (zie Figuur 7). Er kunnen geen negatieve effecten door de plannen op het NNN-gebied optreden. De plannen hoeven verder niet getoetst te worden aan beschermde waarden binnen dit netwerk.

6.3 Houtopstanden

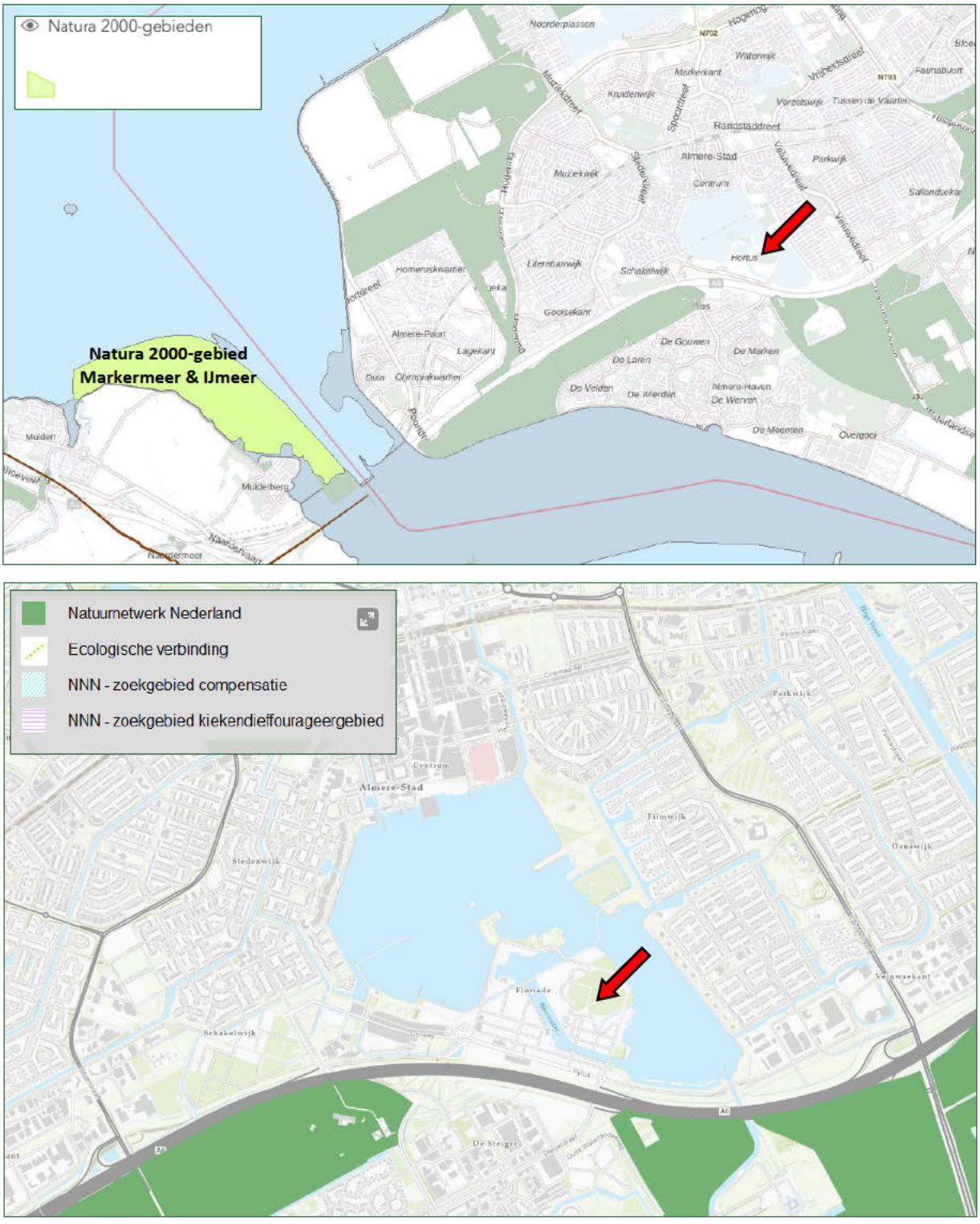
Het plangebied ligt binnen de bebouwingscontour. Voor bebouwingscontour houtkap heeft de gemeente mogelijk regels in het omgevingsplan opgenomen over het vellen van houtopstanden. Aanbevolen wordt hierover contact op te nemen met de gemeente Almere.

6.4 Overige relevante wetgeving

Er is geen overige natuurwetgeving bekend die van invloed kan zijn op de plannen.

Figuur 6

Ligging van het plangebied (rode pijlen) ten opzichte van Natura 2000-gebied, natuurverbindingen en het NNN.

6.5 Conclusie gebiedsbeschermende en overige natuurwetgeving

Gezien de aard van de plannen, de reikwijdte daarvan en de locatie van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden is, buiten eventuele indirecte gevolgen door toegenomen stikstofemissie, op voorhand uit te sluiten dat beschermde gebieden onder de Ow of andere (provinciaal) beschermde of aangewezen gebieden, direct beïnvloed worden door de plannen.

Het geplande project leidt tot verhoogde emissie van stikstof. Aanbevolen wordt een analyse uit te voeren van de hierdoor veroorzaakte extra depositie van stikstof op gevoelige habitattypen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Als deze depositie boven 0,00 mol/ha/jaar komt bestaat een vergunningsplicht.

Het plangebied ligt binnen de bebouwingscontour. Voor bebouwingscontour houtkap heeft de gemeente mogelijk regels in het omgevingsplan opgenomen over het vellen van houtopstanden. Aanbevolen wordt hierover contact op te nemen met de gemeente Almere.

7 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de *algemene zorgplicht* (zie Bijlage 1.1.1). Voor soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en voor soorten die opgenomen zijn op de Rode lijsten, geldt de *specifieke zorgplicht*. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1).

Eventueel in het plangebied verwachte soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten worden ook besproken in Hoofdstuk 4 en Hoofdstuk 5. Aangezien natuurlijke habitats en belangrijke leefgebieden voor deze soorten ook vallen onder de specifieke zorgplicht en deze onder de geplande werkzaamheden mogelijk worden aangetast, wordt hier ook rekening mee gehouden bij de hieronder beschreven maatregelen.

Met behulp van passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen in het plangebied kunnen negatieve gevolgen voor soorten worden voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt. De te nemen maatregelen worden besproken in relatie tot de werkzaamheden en de in het plangebied aanwezige biotopen (zie §1.3 en hoofdstuk 3). Ook worden maatregelen ter bevordering van in het wild levende soorten en hun leefomgeving geadviseerd.

In het plangebied zijn biotopen aanwezig waar mogelijk soorten waarvoor de specifieke zorgplicht geldt voorkomen, namelijk bebouwing, ruderaal terrein, grasland, groenstructuren en wateren en oevers.

In het plangebied kunnen vanwege de aanwezigheid van biotoop(en) kwetsbare en bedreigde soorten waarvoor de specifieke zorgplicht geldt voorkomen. Het gaat in dit geval waarschijnlijk om verschillende soorten die op de Rode Lijsten van de volgende soortgroepen staan: amfibieën, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, korstmossen, libellen, mossen, paddenstoelen, platwormen, reptielen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vaatplanten, vissen, vogels, weekdieren en zoogdieren.

In het plangebied zijn verschillende rode lijst-soorten vastgesteld (NDFF 2016-2026) waarmee in de toekomst rekening gehouden dient te worden:

Planten: Absintalsem, Beemdkroon, Blauwe knoop, Bosaardbei, Duifkruid, Gele kornoelje, Grote bosaardbei, Kattendoorn, Korenbloem, Krabbenscheer, Kruidvlier, Kruisbladwalstro, Nachtkoekoeksbloem, Rapunzelklokje, Stengelloze sleutelbloem, Tripmadam, Veldsalie, Wilde kievitsbloem en Zomerklokje.

Insecten: Bruin blauwtje, Kleine tuinmaskerbij, Marmerschietmot en Tenger langsprietje.

In §7.1 en §7.2 worden maatregelen genoemd ten behoeve van de algemene en specifieke zorgplichten. Deze maatregelen zijn bevorderend voor de natuur en zijn in deze situatie ook toepasbaar om mogelijke negatieve effecten op in het plangebied voorkomende Rode Lijst-soorten te voorkomen.

7.1 Passende preventieve maatregelen

Teneinde de (specifieke) zorgplicht na te leven dient men voorafgaand en tijdens de werkzaamheden met betrekking tot de aanwezige biotopen (zie Hoofdstuk 3) de volgende preventieve maatregelen te nemen:

- ♣ Alle aanwezige bebouwing, vegetatie of bodemmateriaal moet gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodem bewonende dieren de kans om het plangebied te ontvluchten en een alternatief leefgebied te benutten in de (directe) omgeving.
- ♣ Groenvoorzieningen moeten tijdens de werkzaamheden en het (tijdelijk) opslaan van machines en materialen zoveel mogelijk worden ontzien. Bij het werk kunnen zo klein mogelijke werkbreedtes gebruikt worden. Tevens kan men steeds dezelfde bouwwegen en paden voor zowel vervoer, aanvoer en afvoer gebruiken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden moet richting te behouden leefgebied van fauna gewerkt worden zodat dieren niet ingesloten raken en een grotere kans hebben het werkgebied te ontvluchten. Om negatieve effecten voor grondgebonden fauna te verminderen kan de vegetatie eerst 10 centimeter worden afgemaaid waarna het perceel een nacht met rust gelaten wordt voordat de vegetatie volledig verwijderd wordt.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zodanig gewerkt worden dat de meest gevoelige periodes van te verwachten soorten (vooral voortplantings- en winterrustperiodes) vermeden worden.
- ♣ Bij de werkzaamheden moet voorkomen worden dat ’s nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt om verstoring van nachtactieve soorten te beperken.
- ♣ Om schade aan vissen en amfibieën te beperken moeten de werkzaamheden aan wateren en oevers zoveel mogelijk worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober in verband met de voortplantings- en winterrustperiode van deze soorten.

7.2 Passende ontwikkelings- en/of herstelmaatregelen

Omdat bij de plannen groenstructuren worden verwijderd en nieuwbouw wordt gerealiseerd waar eerder groen aanwezig was, worden hieronder enkele ontwikkelings- en of herstelmaatregelen waarmee de regels omtrent de specifieke zorgplicht na kunnen worden geleefd besproken.

Met behulp van de hieronder beschreven maatregelen kan de natuur in het plangebied ontwikkeld- en/of hersteld worden en krijgen planten en dieren ook in nieuwe situatie de ruimte. Aanvullend zijn er veel websites beschikbaar met tips en informatie over groen bouwen en het natuurlijk inrichten van de omgeving (VOGELBESCHERMING NEDERLAND, 2025).

Bij de uitvoer van de plannen dienen vanwege het voorkomen van soorten waarvoor de specifieke zorgplicht geldt de volgende maatregelen te worden genomen:

- ♣ Het plaatsen van speciale vleermuiskasten aan bomen/in gevelmuren en het geschikt maken of openhouden van spouwmuren ten behoeve van verblijvende vleermuizen.
- ♣ Het gebruiken van vleermuisvriendelijke verlichting en inschijnen waar mogelijk te voorkomen door deze enkel naar de grond te richten.
- ♣ Het aanleggen van verblijfsvoorzieningen ten behoeve van grondgebonden zoogdieren, zoals zoogdierkasten en/of takkenrillen. Dergelijke takkenrillen, evenals hagen, schermen en dergelijke, kunnen ook worden gebruikt voor het afschermen van te behouden leefgebied.

- ♣ Het plaatsen van zogeheten ‘hoektrappen’ in straatkolken waardoor amfibieën uit putten omhoog kunnen klimmen.
- ♣ Het plaatsen van insectenhotels aan gevelmuren of in de omgeving van tuinen en groenstructuren.
- ♣ Het toepassen van een specifiek maaibeleid gericht op verbetering van de biodiversiteit.
- ♣ Het zoveel mogelijk behouden van oude groenstructuren.
- ♣ Aanleggen van groenstructuren met inheemse soorten zoals Eenstijlige meidoorn, Wilde liguster, Gewone vlier, Sleedoorn en Klimop, welke vogels en bestuivende insecten kunnen aantrekken. Beplanting kan het beste aaneengesloten worden aangelegd omdat daarmee routes ontstaan voor soorten als Egel, (spits)muizen en vleermuizen.
- ♣ Indien bij de inrichting van het plangebied ook gemetselde muren gerealiseerd worden kunnen hierbij speciale materialen toegepast worden die veel sneller dan gebruikelijk een groeiplaats bieden voor muurplanten als Muurvaren, Tongvaren en Steenbreekvaren.

8 Conclusies

8.1 Beschermde soorten

- Het plangebied is in potentie geschikt voor beschermde soorten planten, amfibieën, vogels, grondgebonden zoogdieren en vleermuizen en overige fauna.
- Gezien de uitgevoerde toetsing, kunnen van de amfibieën alleen vrijgestelde soorten verblijvend aanwezig zijn. Voor deze aangetroffen of verwachte vrijgestelde soorten hoeft geen vergunning te worden aangevraagd als werkzaamheden worden verricht in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, zoals het besproken plan.
- In het plangebied kunnen broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen betreft de periode dat actieve nesten van vogels aanwezig zijn. Een vergunning is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen loopt grofweg van 1 maart tot 1 september.
- Vanwege de grootte van het plangebied en de geschiktheid voor categorie 5a- en 5b-soorten, wordt aanbevolen een volledig vlak dekkende kartering van de aanwezige broedvogels uit te voeren, teneinde een gedegen en gedetailleerde effectbeoordeling mogelijk te maken en eventueel plannen aan te passen aan vastgestelde broedvogels.
- In het plangebied kunnen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voorkomen, namelijk die van Huismus, Spreeuw, Gierzwaluw en in bomen broedende roofvogels en uilen (Buizerd, Sperwer, Ransuil, Havik, Boomvalk, Torenvalk en Bosuil). Omdat negatieve effecten door de werkzaamheden niet uit te sluiten zijn, is onderzoek naar nesten en nestlocaties en rustlocaties van deze vogelsoorten noodzakelijk (zie voor de onderzoeks-periode Tabel 5-1). Worden tijdens vervolgonderzoek volgens geldende richtlijnen dergelijke verblijfplaatsen gevonden, dan dient een vergunningsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- In het plangebied kunnen beschermde grondgebonden zoogdieren voorkomen die zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn of als ‘andere soort’. Het gaat om kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel), Steenmarter, Boommarter, Eekhoorn, Otter en Bever. Omdat negatieve effecten door de werkzaamheden niet uit te sluiten zijn, is onderzoek naar voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten noodzakelijk (zie voor de onderzoeksperiode Tabel 5-1). Worden tijdens de veldinventarisatie volgens landelijk geldende richtlijnen, protocollen, soortstandaarden en/of kennisdocumenten één of meer van deze soorten aangetroffen, dan dient een vergunningsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- Wegens de grootte van het plangebied waren de bomen niet volledig te inspecteren op de aanwezigheid van holtes en nesten. Daarom dient in de winterperiode, wanneer het blad van de bomen is, een scan naar de aanwezigheid van nesten en holtes en spleten uitgevoerd te worden om de aanwezigheid daarvan vast te kunnen stellen of uit te kunnen sluiten. Deze scan is een essentieel onderdeel van het volledige onderzoek (zie Tabel 5-1).

- In het plangebied kunnen verblijvende vleermuizen voorkomen. Omdat negatieve effecten door de werkzaamheden niet uit te sluiten zijn, is vervolgonderzoek naar voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van vleermuizen noodzakelijk (zie voor de onderzoeksperiode Tabel 5-1). Worden tijdens de veldinventarisatie volgens landelijk geldende richtlijnen, protocollen, soortstandaarden en/of Kennisdocumenten één of meer soorten vleermuizen met verblijfplaatsen aangetroffen, dan dient een vergunningsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- Door het vergraven van terreindelen het opbrengen van grond kunnen de aangetroffen beschermde groeiplaatsen van Stijve wolfsmelk worden beschadigd of vernield. Daarom dient vervolgonderzoek te worden uitgevoerd naar deze soort. Door middel van het verplaatsen van beschermde flora naar geschikt te behouden leefgebied buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden kunnen negatieve effecten worden verminderd. Er dient een vergunning te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.
- Middels een scan van de aanwezige betonnen kast, kan met gebruik van onder andere een endoscoop, zaklamp en spiegel gekeken worden of er verblijvende vleermuizen (of sporen daarvan) aanwezig zijn in de winter. Een dergelijke holte-scan is geen volledig protocollair vleermuisonderzoek. Worden tijdens de scan één of meer soorten vleermuizen met verblijfplaatsen aangetroffen, dan dient een vergunningsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- Als de grootschalige bosschages binnen het plangebied gekapt moeten worden, wordt het potentiële essentiële foerageergebied van vleermuizen mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de omvang van overgangen tussen hogere en lagere begroeiing verandert. Met name deze overgangen zijn belangrijk voor de functionaliteit van groen als foerageergebied. Als luwtewerking en de begroeiing deels in stand gehouden kunnen blijven tijdens de werkzaamheden, bijvoorbeeld met een smallere bosschage, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen nader beoordeeld te worden.
- Als de aanwezige bomenrijen binnen het plangebied gekapt moeten worden, wordt de potentiële essentiële vliegroute van vleermuizen mogelijk zodanig aangetast dat een vergunning in het kader van de Ow nodig is. Het is hierbij belangrijk te bekijken in hoeverre de verbindende functionaliteit in het landschap verandert. Met name lijnvormige elementen zoals bosschages, bomenrijen, watergangen, rietkragen en randen van bebouwing zijn belangrijk voor de functionaliteit als vliegroute. Als lijnvormige begroeiing deels gehandhaafd kan worden, bijvoorbeeld met de aanplant van een nieuwe bomenrij, is waarschijnlijk geen significant negatief effect aan de orde. Dit dient bij uitwerking van de plannen, nader beoordeeld te worden.

8.2 Gebiedsbescherming en overige natuurwetgeving

- Gezien de aard van de plannen, de reikwijdte daarvan en de locatie van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden is, buiten eventuele indirecte gevolgen door toegenomen stikstofemissie, op voorhand uit te sluiten dat beschermde gebieden onder

de Ow of andere (provinciaal) beschermde of aangewezen gebieden, direct beïnvloed worden door de plannen.

- ♣ Gezien de mogelijke toename van stikstofemissie door de plannen is wellicht een berekening van de precieze emissie en depositie van stikstof wenselijk voor dit project. Het betreft een zogenaamde ‘Aerius’-berekening. Aanbevolen wordt hierover vooroverleg te voeren met het bevoegd gezag, de Provincie Flevoland.
- ♣ Het plangebied ligt binnen de bebouwingscontour. Voor bebouwingscontour houtkap heeft de gemeente mogelijk regels in het omgevingsplan opgenomen over het vellen van houtopstanden. Aanbevolen wordt hierover contact op te nemen met de gemeente Almere.

8.3 Zorgplicht

- ♣ Teneinde het naleven van de algemene en specifieke zorgplicht voor kwetsbare en bedreigde soorten kan men gebruikmaken van genoemde passende preventieve maatregelen en passende ontwikkelings- en/of herstelmaatregelen (zie hoofdstuk 7).

9 Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

ANDREWS, H., 2018. *Bat roosts in trees: a guide to identification and assessment for tree-care and ecology professionals*. Pelagic Publishing, 20-22 Wenlock Road, London.

BACKES, C.W., BOEREMA, L., FRERIKS, A.A., FRINS, R.H.W., HATTUM, T. VAN, ONRUST, F. & WARENDORF, F.C.S., 2024. *Natuur in de Omgevingswet*. Boom, Den Haag.

BIJLSMA, R.G., 1993. *Ecologische atlas van de Nederlandse Roofvogels*. Schuyt & Co., Haarlem.

BOS, F., BOSVELD, M., GROENENDIJK, D., SWAAY C. VAN, WYNHOFF, I. & DE VLINDERSTICHTING, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. – Nederlandse Fauna 7.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

BROEKHUIZEN, S., SPOELSTRA, K., THISSEN, J.B.M., KANTERS K.J. & BUYS, J.C. (RED.), 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

CREEMERS, R.C.M., & DELFT, J.C.W. VAN, (RAVON, RED), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

DIETZ, C., HELVERSEN, O. VON & NILL, D., 2011. *Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika.* Tirion Natuur.

FLORON, 2011. *Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

FOPPEN R. & VOGEL R. 2022. *Staat van instandhouding van soorten van de Vogelrichtlijn zonder instandhoudingsdoelen in Natura 2000-gebieden*. Sovon-rapport 2022/81. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

GEMEENTE ALMERE, BVR ADVISEURS RUIMTELIJKE ONTWIKKELING, ZUS [ZONES URBAINES SENSIBLES], 2018. ONTWIKKELINGSPLAN HORTUS – HET GROENBLAUWE HART VAN DE STAD.

GITTENBERGER, E. & JANSSEN, A.W. (RED.), 2004. *De Nederlandse zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water. – Nederlandse Fauna 2.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

KRANENBARG, J., HERDER, J.E., EMMERIK, W.A.M. VAN & GROEN, M. (RED), 2022. *Visatlas van Nederland.* Stichting RAVON, Sportvisserij Nederland & Noordboek, Gorredijk.

LIMPENS, H., MOSTERT, M. & BONGERS, W. (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie.* KNNV Uitgeverij, Utrecht.

NETWERK GROENE BUREAUS, 2025. *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*. Netwerk Groene Bureaus, Odijk.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LIBELLENSTUDIE, 2002. *De Nederlandse Libellen (Odonata) – Nederlandse Fauna 4.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

NVWA, 2025. *Unielijst Invasieve Exoten.* Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Beschikbaar via*:* https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten

SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2018. *Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering.* Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

TWISK, P., DIEPENBEEK, W. VAN & BEKKER, J.P., 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

GROEN, F.M. VAN , STRAATEN, M VAN, F.N.M. VAN DER KNAAP, 2023. Inventarisatie Almere Stad. *Inventarisatie in het kader van de Wet Natuurbescherming*. G&G-rapport 2023-261. Van der Goes en Groot, Alkmaar/Kwintsheul.

VERSPREIDINGSATLAS, 2026. NDFF Verspreidingsatlas. Beschikbaar via: http://verspreidingsatlas.nl

VINK, J., VOLLAARD, P. & ZWARTE, N. VAN, 2023. *Stadsnatuur bouwen*. 010 uitgevers, Rotterdam.

VLEERMUISVAKBERAAD 2025. *Vleermuisprotocol 2021 (geactualiseerd voor meervleermuis), maart 2025.*

VOGELBESCHERMING NEDERLAND, 2025. *Checklist Groen Bouwen*. Beschikbaar via: https://www.checklistgroenbouwen.nl/

WARING P. & TOWNSEND, M., 2015. *Nachtvlinders: de nieuwe veldgids voor Nederland en België.* Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

10 Bijlagen

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1.1 Omgevingswet (Ow)

De Omgevingswet (Ow) is het nationale wettelijke kader waarin onder andere de Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen. De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd. De overgang van de Wnb naar de Ow verloopt beleidsneutraal. Dat betekent dat veel regels die golden onder de Wnb ook onder de Ow gelden.

De Ow bundelt alle wetten die gaan over regels met betrekking tot activiteiten in de fysieke leefomgeving, zoals bouw, infrastructuur, natuur, milieu, lucht, water, bodem en cultureel erfgoed.

In de Ow is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming, die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL). De basisregels zoals de doelen van de wet, de algemene zorgplicht, regels van zogenaamde kerninstrumenten, vergunningplicht, verantwoordelijkheden en taken van bevoegde gezagen, bevoegdheidsverdeling en overige instructieregels, staan allemaal in de Ow.

De doelstellingen van de Ow baseren zich op de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur. Vanwege deze intrinsieke waarde is de wet gericht op het in stand houden en bereiken van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving en een hoge omgevingskwaliteit. Een andere doelstelling van de Ow is het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningsverlening en handhaving.

Het stelsel Ow bestaat uit een algemene wettekst (de Ow zelf) dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), zogenaamde uitvoeringswetten, en de Omgevingsregeling.

Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's)
In het stelsel Ow staat de regelgeving uitgewerkt in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Deze zijn:

- Besluit activiteiten leefomgeving (Bal); hierin staan de algemene regels voor Natura 2000- en flora- en fauna-activiteiten waaronder de vergunningplicht (voor overheden en initiatiefnemers) en de regels voor de aanwijzing van vergunningsvrije gevallen en mogelijkheden voor maatwerk.
- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl); hierin staat de uitwerking van algemene regels voor bouwwerken die rechtstreeks werken, eveneens voor initiatiefnemers en overheden. Het Bbl is de vervanger van het Bouwbesluit.
- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat de uitwerking van normen en instructieregels voor bestuursorganen, waaronder de kaders voor vergunningverlening, zoals beoordelingsregels.

- ♣ Omgevingsbesluit (Ob); hierin staan regels voor initiatiefnemers en bestuursorganen, onder meer met betrekking tot bevoegdheden, totstandkomingsprocedures en handhavingsbepalingen.

De Omgevingsregeling (Or) bestaat naast de AMvB's voor de uitwerking van de administratieve en technische regels. Het invoeringsbesluit regelt het overgangsrecht, wijzigingen in bestaande besluiten en aanpassingen van de AMvB's.

Bijlage 1.1.1 Zorgplicht

Algemene zorgplicht
De algemene zorgplicht in de Ow is een brede zorgplicht en geldt voor de gehele fysieke leefomgeving (afdeling 1.3 Ow & art. 1.6 Ow en 1.7 Ow). 'Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit of het nalaten ervan nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht om deze gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten.' De algemene zorgplicht is in principe altijd van toepassing, tenzij een specifieke zorgplicht (art. 1.8 Ow en art. 11.6 Bal) is opgenomen voor een bepaalde activiteit in de Ow.

Specifieke zorgplicht flora en fauna
De specifieke zorgplicht staat uitgewerkt in het Bal (art. 11.6) en onder diverse artikelen in het Bbl. De specifieke zorgplicht kent een andere reikwijdte dan de algemene zorgplicht. Alle activiteiten die door het verrichten, of juist nalaten hiervan, negatieve gevolgen kunnen hebben op de fysieke leefomgeving zijn verboden volgens de Ow (art. 1.7a, zie ook art. 11.27 Bal). De activiteiten waar het hier over gaat zijn nader begrensd, ook ter uitvoering van de richtlijn milieustrafrecht (art. 1.3 Ob). Hierin staat onder andere het verbod op het in lucht, bodem of water brengen van trillingen, geluid, stoffen of warmte die gevolgen voor natuur of landschappen kunnen hebben. Ook staat hierin het verbod om beschermde natuur of landschappen te verwaarlozen met aanzienlijke gevolgen.

De specifieke zorgplicht is van toepassing wanneer er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van specifieke soorten, welke van nature in Nederland voorkomen, die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en soorten die opgenomen zijn op de (nationale) Rode lijsten. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor deze soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rust- of groeiplaatsen en hun eieren.

Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen.

Mochten de zorgplichtbepalingen niet helder genoeg zijn, dan staat het aan bevoegd gezag vrij om middels maatwerkregels (art. 11.29 Bal) of maatwerkvoorschriften (art. 11.31 Bal) deze te verduidelijken. Bijvoorbeeld door het opnemen van regels in een provinciale Omgevingsverordening of het stellen van een maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift.

Bijlage 1.2 Soortbescherming

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Bijlage 1.2.1 Categorieën soortbescherming

Onder de Ow worden bepaalde planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die Europees zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (Hrl) en soorten genoemd in de Vogelrichtlijn (Vrl). Naast deze Europees beschermde soorten is een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’. Deze soorten zijn op nationaal niveau beschermd.

Per provincie en het ministerie van LVVN geldt daarnaast een vierde categorie, de ‘vrijgestelde soorten’ (art. 11.58 Bal). Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van vergunningsplicht bij schadelijke handelingen (zie Bijlage 1.2.2), bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie en het ministerie van LVVN variëren en is te vinden in Tabel 10-1.

Tabel 10-1

Niet-vrijgestelde soorten per provincie en het Ministerie van LVVN (rood) en soorten die in Limburg zijn vrijgesteld binnen een bepaalde periode (geel).

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL	LVVN
Zoogdieren													
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing						+					+		+
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+[1]							
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+		+	+	+	+		+		+
Hermelijn						+					+		+
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+
Ondergrondse woelmuis	+	+		+	+	+	+	+		+	+		+
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter			+			+[2]							
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel					+	+					+		+
Wild zwijn							+						
Woelrat	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+
Molmuis													
Amfibieën en reptielen													
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+[3]							
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+[4]							
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: voor deze soorten daarnaast uitzondering in/op gebouwen en bijbehorende erven (art. 11.54, lid 2, onder a, Bal)

+[1]: was vrijgesteld in de periode maart-april en juli t/m november

+[2]: was vrijgesteld in de periode 15 augustus t/m februari.

+[3]: was vrijgesteld in de periode juli t/m september

+[4]: was vrijgesteld in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Sinds 4 juli 2025 is de periodieke vrijstelling die gold voor soorten binnen de provincie Limburg ingetrokken. Overleg met de Fauna Beheer Eenheid (FBE) Limburg of Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (ODNML) om na te vragen of de periodieke vrijstelling nog geldig is.

Bijlage 1.2.2 Schadelijke handelingen

De Ow bepaalt dat de volgende zaken verboden zijn (zie par. 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Bal):

- ♣ Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren genoemd in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen.[1]
- ♣ Het is verboden dieren genoemd in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
- ♣ Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
- ♣ Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
- ♣ Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Omgevingsvergunning
Daarnaast geldt er een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit of een Natura 2000-activiteit (zie Bijlage 1.3.1), tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Indien geen vrijstelling geldt van de vergunningplicht, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Onderscheid wordt gemaakt in een enkelvoudige vergunningsaanvraag (voor één activiteit) en meervoudige aanvraag (voor meer dan één activiteit), in verband met een verschil in procedure. Een meervoudige aanvraag is van toepassing als sprake is van bijvoorbeeld een flora- en fauna-activiteit én een Natura 2000-activiteit.

De initiatiefnemer kan zelf kiezen tussen los of gelijktijdig aanvragen (art. 5.7 Ow). Er is geen eis met betrekking tot een gelijktijdige aanvraag van onlosmakelijke activiteiten. Het bevoegd gezag heeft evenwel de verplichting om de aanvrager te informeren over andere vergunningplichtige activiteiten, voor zover in te schatten door het bevoegd gezag.

Bijlage 1.2.3 Vergunningsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals realisatie, sloop of renovatie van bebouwing, kappen van bomen, dempen van wateren of schonen van sloten, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan vergunning voor de Ow verkregen worden.

[1] *Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.*

Als beschermde soorten (zie Bijlage 1.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én sprake is van mogelijke schadelijke handelingen (zie Bijlage 1.2.2), dan is een omgevingsvergunning vereist, of moet, indien mogelijk, conform art. 11.59 Bal gewerkt worden met een door het Ministerie van LVVN goedgekeurde gedragscode.

De vraag of vergunning kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 1.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een vergunning belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen vergunning. Als schade niet te voorkomen is, dan dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Andere soorten

- In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- In het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Bijlage 1.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels geldt dat nesten in het broedseizoen beschermd zijn. Er wordt in principe geen vergunning verleend. Van ‘broedseizoen’ is sprake als een actief nest aanwezig is, er is wettelijk geen specifieke tijd in het jaar aan verbonden, maar de meeste soorten kiezen grofweg het voorjaar en de zomer om te broeden. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, er treedt dan geen schade op en is geen vergunning noodzakelijk.

Er zijn daarnaast een aantal soorten vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Deze soorten worden geacht niet zelf hun nest te (kunnen) maken of plaatstrouw te zijn en mogelijk niet in staat uit te wijken. Er zijn vier verschillende categorieën ‘broedvogels met

jaarrond beschermde nesten', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina. Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan een vergunning worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze met een vergunningsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie.

Als de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, wordt vergunning afgegeven. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Categorie 5-soorten
Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5). Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'. Ook deze lijst kan per provincie verschillen, zie het kader hieronder voor soorten die in de meeste gevallen in deze categorie vallen.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). In de provincies Flevoland, Limburg en Overijssel zijn de lijsten recent aangepast. Soorten kunnen in deze provincies in andere categorieën vallen, of er zijn extra soorten toegevoegd aan de lijsten van deze provincies.

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan soms, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél een vergunning worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een vergunningsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie.

Als de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Let op! Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Kader: De algemeen geldende lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie. Deze lijst geldt in de meeste provincies waaronder Noord- en Zuid-Holland. Per provincie kunnen de categorieën verschillen, of zijn soms extra soorten aan de lijst toegevoegd.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in principe jaarrond zijn beschermd met beschermingscategorie: 1 = soorten die ook buiten het broedseizoen het nest gebruiken als vaste rust- of verblijfplaats, 2 = koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop, 3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing, 4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in staat zijn een nest te maken.
Buizerd	4	
Gierzwaluw	2	
Grote gele kwikstaart	3	
Havik	4	
Huismus	2	
Kerkuil	3	
Oehoe	3	
Ooievaar	3	
Ransuil	4	
Roek	2	
Slechtvalk	3	
Sperwer	4	
Steenuil	1	
Wespendief	4	
Zwarte wouw	4	

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5). Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'. Ook deze lijst kan per provincie verschillen, zie het kader hieronder voor soorten die in de meeste gevallen in deze categorie vallen.

Kader: Enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in categorie 5. Per provincie kan het beschermingsniveau verschillen. Sommige soorten vallen alleen onder categorie 5 in bepaalde provincies.

Blauwe reiger	Koolmees
Boerenzwaluw	Kortsnavelboomkruiper
Bonte vliegenvanger	Middelste bonte specht
Boomklever	Oeverzwaluw
Boomkruiper	Pimpelmees
Bosuil	Raaf
Brilduiker	Ringmus
Draaihals	Ruigpootuil
Eidereend	Spreeuw
Ekster	Tapuit
Gekraagde roodstaart	Torenvalk
Glanskop	Tureluur
Grauwe vliegenvanger	Veldleeuwerik
Groene specht	Wulp
Grote bonte specht	Zeearend
Grutto	Zomertortel
Hop	Zwarte kraai
Huiszwaluw	Zwarte mees
IJsvogel	Zwarte roodstaart
Kleine bonte specht	Zwarte specht
Kleine vliegenvanger	

Bijlage 1.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van LVVN goedgekeurde gedragscode, hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (art. 11.37 Bal), Habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 Bal) en andere soorten (art. 11.54 Bal) geen vergunning te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt in overeenstemming met deze gedragscode (art. 11.45, art. 11.53 en 11.59 Bal). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. De relevante soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld.

Bijlage 1.2.7 Flora- en fauna-activiteit

Een ‘flora- en fauna-activiteit’ is een ‘activiteit met mogelijke nadelige gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten’ (art 1.1 Ow). Er is sprake van een ‘flora- en fauna-activiteit’ wanneer sprake is van mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levend dieren of planten, ongeacht of deze soorten beschermd zijn krachtens de Ow. Deze regel geldt dus niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Wanneer sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1).

Daarnaast zijn Huismuis, Bosmuis, Veldmuis, Bruine rat, Huisspitsmuis en Mol buiten beschermde gebieden in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden (art. 11.54 Bal).

Bijlage 1.3 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming in de Ow bestaat uit een beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een Natura 2000-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit waarbij kans is op een significant gevolg voor een Natura 2000-gebied en is daarmee vergunningplichtig.

Bijlage 1.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-lidstaten hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

https://www.natura2000.nl/

Voortoets
Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000- gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze Voortoets blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend. Als uit de 'Voortoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, beoordeelt het bevoegd gezag of deze negatieve gevolgen in het licht van de instandhoudings-doelstellingen aanvaardbaar zijn (zie Bijlage 1.6).

Externe werking
Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Specifieke zorgplicht Natura 2000
In de Ow is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6, 1e lid Bal).

Ook moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan moeten passende preventieve maatregelen genomen worden (art. 11.6, 2e lid onder d). Wanneer dit niet mogelijk is dienen passende herstelmaatregelen getroffen worden (art. 11.6, 2e lid onder f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd of activiteiten die géén kans hebben op een significant gevolg.

Bijlage 1.3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Aanwijzing en begrenzing
De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening, conform art. 2.44, lid 4 Ow en art. 7.6, 1e lid Bkl. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in art. 7.5 en art. 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor

Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten (art. 7.8, 1e lid Bkl). Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden
De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie (art 7.7 Bkl). In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Per provincie kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden verschillend zijn gedefinieerd.

Beschermingsregime
Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructieregel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

In elk geval wordt verzekerd dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruit gaat, dat de samenhang tussen de verschillende gebieden van het netwerk wordt behouden en dat, als binnen het NNN activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijven. Onder de Ow geldt geen strikt ‘nee, tenzij’-principe meer, maar een ‘ja, mits’-principe.

Bijlage 1.3.3 Overige gebiedsbescherming

Provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Een voorbeeld hiervan zijn de ‘Beschermde Landschappen’ van de Provincie Noord-Holland. De regels met betrekking tot juridische bescherming van deze gebieden zijn gepubliceerd in de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 1.3.4 Houtopstanden

Anders dan bij beschermde gebieden en soorten kent de Ow geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. Hierin staat dat het vellen van houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal) voor houtopstanden vanaf 10 hectare of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen, buiten de zogeheten ‘bebouwingscontour houtkap’ (art. 11.111, lid 2 Bal).

Bijlage 1.4 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aanwezig worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 1.4.1 Omgevingsvergunning Ow

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn en er geen alternatieven zijn, is een aanvraag omgevingsvergunning waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- Een activiteitenplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied. Deze is drie 3 tot 5 jaar geldig.

De overheid heeft een digitale omgeving ingericht voor alle uitgewerkte regels, namelijk het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle vergunningsaanvragen met betrekking tot de Ow en het contact hierover lopen via het DSO.

Het is ook mogelijk ‘aan te haken’ bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de ‘Wet algemene bepalingen omgevingsrecht’ (WABO).

Het bevoegd gezag handhaaft bepalingen uit vergunningen en de eventuele werking van de Ow bij projecten waar geen vergunning voor is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door het bevoegd gezag. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes, strafrechtelijke vervolging en het stilleggen van werkzaamheden.